

Tidsskrift for fag, kultur og utdanning

LEKTORBLADET

TEMA: SPRÅK OG SVADA

Marit Kleppe Egge, redaktør

RETT FØR JUL henvendte vi oss til medlemmer i Norsk Lektorlag og ba om forslag til *Ord og uttrykk vi er grundig lei av*, vel vitende om at det kanskje ville bli vanskelig for dere å prioritere Lektorbladets uhøytidelige ordliste i en hektisk førjulstid. Responsen var overveldende! Samme dag kom det inn 180 svar, og flere dukket opp innen fristen var omme. "Morsomt!", "Et flott initiativ", "En slik ordliste er etterlengt!", mente mange. Til sammen

fikk vi nærmere 250 e-poster med forslag. Hvor mange ord og uttrykk det dreier seg om totalt, har jeg ikke talt meg fram til. Flere av dere hadde en lang rekke ord og uttrykk på hjertet, og de fleste av dem, i hvert fall de som fikk størst oppslutning, presenteres her i bladet.

Nå er det jo ikke alltid ordene i seg selv det er noe galt med, men at noen av dem dukker opp i tide og utide – ja, helst i utide. Det aller største språklige irritasjonsmomentet, ifølge Norsk Lektorlags medlemmer, er den feilaktige bruken av "i forhold til". Per Egil Hegge har flere ganger oppfordret til å beklemppe forholdismen, og nå gjør han det igjen – som en av gjesteskribentene i Lektorbladet. Dessuten forteller Arnfinn Muruvik Vonen, direktør for Språkrådet, om blant annet klarspråkarbeidet og Svadageneratoren, mens komiker Lene Kongsvik Johansen oppfordrer til språklig dugnad.

Språk er kunnskap og kreativitet, noe vi kan more oss med – men også noe vi skal ta dypt alvorlig. Gro Elisabeth Paulsen beskriver i sin leder *Svada som maktspråk* hvordan en uforpliktende og uklar uttrykksmåte kan være skremmende velegnet til å skaffe seg overflatisk oppslutning. Eller som Erling Dokk Holm skrev i Dagbladet (28. januar): "Det rare er ikke at politikere og næringslivsledere snakker bort konflikter og motsetninger. Det rare er at vi liker å høre på tull".

Det er ofte enkelt å finne fram til ord og uttrykk vi ikke kan fordra. Å erstatte dem på en god måte kan av og til være en stor og her kunne det lett ha stått "utfordring", men etter medlemmenes knusende dom over nettopp det ordet, kommer jeg neppe til å skrive eller snakke om utfordringer med det første.

Språkrøre

Uvyrdsla eufemismer og annen dysfemi

"For å vise høy grad av måloppnåelse bør du gjøre rede for språklige virkemidler..." står det i en oppgavetekst laget av Utdanningsdirektoratet. Det er en blank skandale at mennesker som skal prøves i evnen til å skrive godt norsk språk, utsettes for slikt liksomakademisk jålespråk. Tenk om de begynner å skrive sånne finn-på-ord selv, hentet fra ett eller annet område av livet der de har spesielle kunnskaper og følgelig kan isolere dem som ikke har innsikt i spesialspråket! Rocke- og fotball- og sms- og kebabspråk er sånne områder. Og så skulle sensorene til eksamen lese om bodaler og bauers og vurdere presisjonen og sjøfe etter schpaa momenter i besvarelsen! En kunne jo til og med frykte de verste dysfemismer og uvyrdsla profaneringer, der horer, dunder og trekksPELL erstatter piker, vin og sang. Utdanningsdirektoratet – hva de nå måtte hete, de som skriver - må ta seg sammen og skrive ordentlig norsk, slik vi vil ha det i landet vårt. Altså: "For at besvarelsen din skal bli god, bør du gjøre rede for (ja, nettopp!) språklige virkemidler..."

Solaf

6

Ord og uttrykk vi er grundig lei av

AKTUELT:

Hvorfor innsats må knyttes til gymkaraktereren.....	22
Elever skal ikke intervju søkere til lærerstillinger.....	24
Nobelinstituttet sitt lærarkurs.....	25
Lektorhistorie.....	28

TEMA:

Ord og uttrykk vi er grundig lei av	6
Prestasjonstilnæringsorientering	10
En spennende utfordring.....	12
Svadageneratoren	14
Et stadig bedre språk i det offentlige.....	16
Hva er godt skriftspråk?.....	18

FASTE SPALTER:

Språkrøre	2
Politisk leder har ordet.....	4
Boksidene	20
Debatt!	26
Faglige finurligheter.....	29
Fra generalsekretæren	30
Organisasjonsnytt	32
Juridisk talt	34

Per Egil Hegge: **8**
Prestasjonstilnæringsorientering ...og annet tåkeprat

22

Hvorfor innsats må knyttes til gymkarakteren

Lektorbladet

Magasin for fag, kultur og utdanning
Nr. 1/2012 • 11 årgang
ISSN: 1503 – 027X

Akersgata 41
0158 Oslo
Tlf.: 24 15 50 00
Faks: 24 15 50 01
E-post:
lektorbladet@norsklektorlag.no

Ansvarlig utgiver:
Norsk Lektorlag ved
generalsekretær Otto Kristiansen

Redaksjonsråd:
Otto Kristiansen
Gro Elisabeth Paulsen
Wenche Bakkebråten Rasen

Redaktør:
Marit Kleppe Egge
mke@norsklektorlag.no

Årsabonnement: kr 350,-

Annonser:
lektorbladet@norsklektorlag.no

Design/Layout:
qb design (qbdesign.no)

Trykk:
Flisa Trykkeri (flisatrykkeri.no)

Utgivelsesplan:
Materiellfrist for LB2/12 er
17. mars

Redaksjonen avsluttet arbeidet med dette nummeret 31. januar

Svada som maktspråk

Svadatynget språk er like fremmedgjørende som den gamle og snirklete kansellistilen. Dessuten er en uforpliktende og uklar uttrykksmåte skremmende vel-egnet til å skaffe seg overflatisk oppslutning.

Tekst | Gro Elisabeth Paulsen

Teoretisk utdanning handler i stor grad om å tilegne seg et begrepsapparat som er spesialisert og presist. Et klart språk viser klare tanker, og vi forventer høy grad av språkbevissthet hos dem som forvalter skole- og utdanningssystemet. Dessverre erfarer vi altfor ofte at viktige aktører som Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, KS, kommuner og fylkeskommuner formulerer seg uklart og svadapreget. Offentlig sektor har heldigvis forlatt den gamle og snirklete kansellistilen. Da er det desto mer beklagelig at vi ser en ny byråkratstil utvikle seg, svadatynget og minst like fremmedgjørende. Språkrådets lansering av en elektronisk svadagenerator er en advarsel mot denne landeplagen. Saken kommenteres av Tom Hetland i en artikkel om maktspråk uten mening i Aften.no den 6. januar: "Og kan det vera at det nye svadaspråket, vagt og abstrakt som det er, egentleg er eit ganske nyttig verktøy for den nye administrative broilerklassen som ryddar seg rom på stadig fleire område i samfunnet, til fortrenghet for fagtradisjonar som byggjer på erfaringar, verdiar og identitetar? (...) Eit språk som er tomt for mening er håplaus å argumentera mot. Men når det har fått hegemoni i ein organisasjon eller kultur, er det dette språket som gjeld. Den som insisterer på å

bruka eit anna språk, stiller seg utanfor og blir ikkje rekna med."

Vi gjenkjenner denne karakteristikken av maktspråket i skoledebatten. Der har ideologi og høyverdige intensjoner – ikke påvisbare resultater – preget styringsfilosofien slik at den mest velmenende svada gir det moralske overtaket. Ved å bruke språkformuleringer som det er meget vanskelig å si seg uenig i, kan ledere skaffe seg

Offentlig sektor har heldigvis forlatt den gamle og snirklete kansellistilen. Da er det desto mer beklagelig at vi ser en ny byråkratstil utvikle seg, svadatynget og minst like fremmedgjørende.

overflatisk oppslutning. Upresist språk er uforpliktende og beroligende. Filosofen H. Frankfurt bruker betegnelsen "bullshit" om en type svada der formålet først og fremst er å sette språkbrukeren selv i et fordelaktig lys. Det blir en fordel at presisjonsnivået er såpass lavt at ingen orker gå inn i en reell debatt.

Å bruke uklarhet som maktmiddel kan imidlertid få en høy pris. I stedet for motargumenter og kritiske spørsmål belønnes man med imøtekommende og tjenesteivrige misforståelser som lett reproduseres og spres uten motstand. Noe slikt skjedde etter at en PISA-rapport hadde vist at norske elever hadde svake læringsstrategier. På uforklarlig vis ble ordet "læringsstrategi" forvekslet med ordet "læringsstil", og i løpet av noen måneder satte kommuner over hele landet i gang en storstilt kursing i læringsstiler, som ble promotert fra Sverige. Høsten 2006 viste et tilfeldig internetsøk at hele 12 fylkeskommuner og x antall kommuner brukte store ressurser på fenomenet. Et par år seinere gikk det helt av moten. Men hva kostet egentlig denne pedagogiske vekkelsesbølgen i form av lærerårsverk og kursutgifter mens den stod på? Og hvor mange lignende bølger har suget kraft og penger ut av norsk skole de siste tiårene?

Kunnskapsløftet har gitt flere eksempler på uklar språkforståelse. Ett eksempel er satsningen på grunnleggende ferdigheter. Mange skoleeiere, ikke minst de fylkeskommunale, må ha forvekslet dette med elementære ferdigheter eller begynnernivå uten forventinger om systematisk progresjon. Fylkeskommunene har i stor

grad “omsatt” grunnleggende ferdigheter til å handle om digitale ferdigheter, siden begynneropplæring i lesing, skrivning og regning hører til i barneskolen. Forvirringen ble ikke mindre da enkelte også ville utvide selve lesebegrepet til å bety ferdighet i å forstå illustrasjoner, ikoner og trafikkskilt. Hvis grunnleggende ferdighet i lesing kan sies å være oppnådd så snart elever ser forskjell på skiltene for herre- og dametoaletter, betyr det en sterk forenkling av skoleeieres forpliktelser. Man slipper også den viktige debatten om hva samfunnet – og universitetene – bør forvente av grunnleggende ferdigheter hos den som skal ha oppnådd studiekompetanse. Enda større forenkling, og mindre forpliktelse, kan oppnås ved å blande sammen begrepene læring, opplæring og undervisning. Praksisen med timekutt og lærerløse timer kan lett forsvares når begrepet undervisning tømmes for innhold og erstattes av begrepet opplæring i en form der elever, mer eller mindre egenstyrt, driver læring under skolens tak.

Den såkalte Gausdal-saken høsten 2008 avslørte at det er vanskelig å få greie på hva Kunnskapsdepartementet mener at undervisning er. Det presises at elevenes rett til opplæring tilsier at eleven ikke uten videre skal kunne vises bort fra undervisningen. Saken startet med at Elevorganisasjonen ba om en vurdering av praksisen ved Gausdal videregående skole der faglærer kunne henvise elever som kom for sent til en time, til biblioteket for å jobbe. Saken førte til en juridisk avklaring av om dette skulle defineres som refsingstiltak og bortvisning eller ikke. I neste omgang førte saken til en forskriftsendring, og i forbindelse med høringen pekte Norsk Lektorlag på at når departementet legger til grunn at bortvisning defineres som refsingstiltak fordi dette innebærer tap av undervisning, forutsetter det at departementet også kan definere hva tap av undervisning er.

Det blir meningsløst å knytte undervisningsbegrepet til om eleven fysisk oppholder seg i et klasserom, på et bibliotek eller eventuelt i et åpent skolelandskap uten skillevegger mellom bibliotek og klasserom. Undervisningsbegrepet må knyttes til en lærerressurs og eventuelt til kompetansekrav. En slik definisjon vil frata skoleeierne den mye omtalte fleksibiliteten som gjør timekutt og vikarkutt mulig, noe som igjen vil gi høyere lønnskostnader og mer krevende administrasjon.

Norsk Lektorlag forsøker å få undervisningsbegrepet definert i undervisningspersonalets arbeidstidsavtale. Forhandlingene om denne avtalen er i praksis en dragkamp om ord og formuleringer. Allerede før KS overtok forhandlingsansvaret i 2004, snakket man der mye om å innføre en mer kollektiv skolekultur med mer kollektive arbeidsformer. Uttrykket

Norsk Lektorlag forsøker å få undervisningsbegrepet definert i undervisningspersonalets arbeidstidsavtale. Forhandlingene om denne avtalen er i praksis en dragkamp om ord og formuleringer.

høres tilforlatelig ut, men innebærer at lærernes rett til å disponere en gitt del av arbeidstida til individuelt for- og etterarbeid blir svekket. I stedet kommer kollektivt for- og etterarbeid. Begrepet kollektive arbeidsformer, eller kollegialitet, brukes da av KS som plussord og helt uten motforestillinger. Andy Hargreaves – i boka *Lærerarbeid og skolekultur. Læreryrkets forandring i en postmoderne tidsalder* pekte allerede i 1994 på at tvungen kollegialitet ikke er av det gode. Bare selvstendige individer kan bringe noe nytt og annerledes inn i gruppen eller teamet. Ved påtvungen kollegialitet er lærernes samarbeidsrelasjoner ikke spontane, frivillige og utviklingsorienterte. Samarbeidet

blir preget av administrativ regulering, obligatorisk deltakelse og binding til fast tid og sted, og av at lærerne overtales til å gjennomføre andres direktiver. Slik blir resultatene forutsigbare, men utslagene kan bli fordreide. Rapporten fra Tidsbruktvalget 15 år seinere viser at både skoleeiere og KS burde ha tatt advarslene fra Hargreaves på alvor.

En ukritisk tilnærming til kollektive arbeidsformer åpner for at kollektive beslutninger lett aksepteres som gode, uansett resultat. I John Hatties store metaundersøkelse fra 2009, *Visible learning: a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*, regnes undervisning i lærerteam blant de pedagogiske katastrofene, på 111. plass blant 138 undersøkte tiltak. Studien byr på mange interessante funn, og kan bli opphav til nye språklige misforståelser: Problembasert

læring, *Problem based learning*, kan fort forveksles med undervisning der man driver problemløsning, *Problem solving teaching*. Sistnevnte vurderes som en effektiv undervisningsmåte (20. plass), mens problembasert læring regnes blant de pedagogiske katastrofene (118. plass). Sistnevnte, PBL, var som kjent en viktig del av 1990-tallets obligatoriske prosjektarbeid i skolen. Denne kollektive arbeidsformen har i etterpåklokskapens lys ikke kommet særlig heldig ut. Dessverre er den kun ett av flere eksempler på pedagogiske metoder som ble innført ved hjelp av utmattende, tvungen kollegialitet og ved hjelp av svada som det var håpløst å argumentere mot.

Ord/uttrykk vi er grundig lei av

Medlemmer i Norsk Lektorlag kan gjerne greie seg uten ord som “utfordring” og “fokus”, og de synes “jeg tenker at...” er en upresis og uforpliktende måte å uttrykke meninger på. Men det er feilbruk av “i forhold til” som får den blandede fornøyelsen av å gå helt til topps på listen Ord og uttrykk vi er grundig lei av. **Tekst** | Marit Kleppe Egge

Noen ord skaper irritasjon, ikke i kraft av seg selv, men fordi de gjentatte ganger blir brukt feil. Andre ord og uttrykk dukker plutselig opp, nye og uventede, men gjentas så ofte at vi blir lei av dem nesten med en gang. Så finnes det også ord som seiglivet lever videre, og som en ikke blir kvitt selv om “alle” synes de er blitt både dvaske og irriterende. Til slutt har vi de yrkesrelaterede ordene som skrives i planer, forskrifter, instruksjoner og møteprotokoller, og som kan oppleves

som innholdsløse og uten verdifull mening.

Da vi ba om forslag til ord og uttrykk medlemmene i Norsk Lektorlag var lei av, var responsen overveldende. Noen har sendt inn grundige begrunnelser for sine ordvalg, andre har kun skrevet ordene og uttrykkene i seg selv. Mange har nøyd seg med ett ord, mens enkelte har sendt oss fyldige ordlister. De fleste ordene og uttrykkene (noen av dem med en kort

kommentar fra innsender) presenteres her, men det ble ikke plass til alle. Vi har imidlertid tatt vare på samtlige bidrag, og noen av dem vil vi komme tilbake til i senere numre av Lektorbladet. Fem av de innsendte forslagene vil bli premiert.

Språkeksperter Per Egil Hegge har fått oversendt listen av ord og uttrykk og har kommentert noen av dem i en egen artikkel.

Tusen takk til alle som har bidratt!

5 på topp

• I FORHOLD TIL

Eksempler på feil bruk: “I går var jeg på et møte i forhold til utbygging i Tønsberg” (...) “...samtidig som vi opprettholder rettssikkerheten til elevene i forhold til dokumentasjonskrav” (...) “Du skal fylle ut personnummer i forhold til den rubrikken der.”

• FOKUS/Å HA FOKUS PÅ

Kommentar fra en innsender: “Fokus er et ord jeg er ferdig med!”

• UTFORDRING

Kommentarer: “Vi har ikke problemer eller vansker eller ting vi gruer oss til. Nå har vi bare utfordringer.” (...) “Dette ordet brukes om alt som er vanskelig og gjerne umulig å få til, for å skjule hvor håpløst det er, og at man mangler ressurser for å løse oppgaven. Samtidig skyves ansvaret over på den enkelte som er satt til å håndtere det som altså egentlig er problemer.”

• LIKSOM (OG DEN MUNTLEGE VARIANTEN LISSOM)

Kommentar: “Liksom som markør har liksom glidd inn i det norske ordforrådet!”

• JEG TENKER AT (I STEDET FOR JEG MENER, JEG SYNES, JEG TROR...)

Kommentar: “Dette er en utbredt anglisisme.” (...) “Tidens mote er at alle hele tiden tenker – det er ingen som mener, tror eller vet noe som helst.”

DIVERSE ORD OG UTTRYKK:

- føringer/å legge føringer
- bærekraftig og bærekraftig utvikling
- proaktiv
- skreddersydd
- eskalere
- unik
- lokasjon
- samhandling
- parameter
- symptomatisk
- innovasjon
- lavkarbo
- ekstremvær
- tabloid
- logistikk
- krafttak
- agenda
- visjoner
- quiz
- globalisering/globalt perspektiv
- Facebook
- smørkrise
- friske penger
- totalleverandør
- verdiskaping

- sex
- app
- mail
- implementere
- kontekst
- dialog
- potensiale
- dialog
- kvalitet
- kvalitetssikring
- realitetsorientering
- hensiktsmessig
- ydmyk
- handlekraftig
- integritet
- løsningsorientert
- geniforklart
- spisskompetanse
- synergi/synergieffekt
- påfyll
- motivere
- holdningsskapende arbeid
- relasjoner
- premissleverandør
- nær deg (kommer til en kino nær deg)
- man (pronomenet)
- familiær
- ståpåvilje
- friske penger
- komfortabel (brukt om mennesker i stedet for klær og møbler)
- målsetting ("Hvorfor ikke bare *mål*?")

- mobbe
- på sikt
- som sådan
- krevende
- ting og tang
- en dårlig dag på jobben
- å bygge ned
- på trynet
- å ta høyde for
- å ta på alvor
- å lade batteriene
- innspill
- å legge seg flat
- å levere
- å nullstille seg
- å komme på banen
- å sette foten ned
- å snu alle steiner
- å ta ballen i stedet for mannen
- å senke skuldrene
- å ha en formening om
- å ta grep
- å stå i løpende kontakt med
- å målbære
- å få på bordet/å legge på bordet
- å ha to tanker i hodet samtidig
- å falle ned på en løsning
- å konsentrere seg om arbeidsoppgavene (i sportssendinger)
- å være tydelige på
- misforstå meg rett
- villig til å ofre

- denne reisen dette har vært ("Enten det er snakk om selvutvikling eller realityshow.")
- å ende opp med ("Hvorfor *opp*?")
- kører seg
- tenkt til å gjøre noe...
- å kommunisere
- når det gjelder ("Kan i nesten samtlige tilfelle erstattes med en enkel preposisjon.")
- på det nåværende tidspunkt ("Mottar gjerne eksempler på at dette ikke kan erstattes med *nå* kort og godt.")
- pr i dag/pr nå (i stedet for i dag og nå)
- fra dag én
- sammenlignet med
- folk flest
- ny forskning/forskning viser
- fremragende forskning
- nå er det slik at/nå har det seg slik at
- når det kommer til
- for å si det sånn
- den biten der
- så og da (som fyllord i tekst og tale)
- enn så lenge
- på en måte
- for å si det sånn
- egentlig ("Et ord som prøver å bekrefte noe du *egentlig* avkrefter.")
- det handler om
- funke

Når ord og uttrykk brukes for ofte, mister de gjerne sin kraft. Vi blir rett og slett tutet ørene fulle av dem.

- Derfor gjør du dette!-titler
- kidsa
- jeg hører hva du sier
- pronomenet man
- dems
- blikke
- gymme
- interessant
- effektivitet
- klein
- mer rettferdig
- nå skal vi se
- holdt jeg på å si
- ikke sant?
- tatt på senga
- klokskap/utvise klokskap
- reise kjerringa
- urbant
- flatterende
- handlingen tar plass
- prosess
- et spenstig forslag
- det er godt nok
- bakkant, etterkant, forkant
- jakten på
- fra sentralt hold
- omrokere ("Jeg pleier bare å rokere, og det går bra")
- formulering
- søknaden vert å senda til ("Kvifor ikkje søknaden sender ein til?")

Kommentar fra en kjemiker

JEG FATTER OG begriper ikke hva disse økonomene eller byråkratene snakker om når de sier at noe må bestå syretesten, og jeg er kjemiker. Etter hvert har jeg funnet ut av det er pH og lakmustesten de snakker om, men man verken stryker eller består lakmustesten. Lakmus er blått eller rødt, avhengig av pH. Derimot kan en stryke på en kjemitest, noe tydeligvis enkelte fortjener.

Ord som en gjerne møter i yrkes-sammenheng (noen spesifikke for læreryrket):

- prosjektansvarlig
- tilbakemelding
- kunnskapsbase
- måloppnåelse og kjennetegn på måloppnåelse
- vurderingsgrunnlag
- framovermelding
- vurdering for læring/egenvurdering
- Kunnskapsløftet
- læringstrykk
- kompetanse
- visjon
- læringsarbeid
- IKT i opplæringa
- verdens beste skole
- vekstpunkt
- fremdriftsplan
- rammebetingelser
- dokumentasjonskrav
- kompetansemål
- utredning
- lærertetthet
- medarbeiderutvikling
- tverrfaglig
- frafall i skolen
- ufaglært
- møte
- reform
- planleggingsdag
- skolepolitisk talsmann ("Når det bare er en politiker som synser.")
- tilpasset undervisning ("...som bare gjelder for teori-svake elever.")
- trygghet og trivsel ("Det finnes ikke en skolevisjon som ikke inkluderer disse ordene.")

Ord/uttrykk som brukes feil

- **dedikert:** Blandes sammen med dedisert. "Nylig har jeg hørt at å skrive en hilsen i en bok, f.eks, av forfatteren, ikke lenger heter dedisere, men dedikere."
- **spekulere i:** "Den opprinnelige betydningen *dra ufortjent fordel* av er koblet ut. Nå spekuleres det over en lav sko, men bare i betydningen *tenke og snakke* i den rekkefølgen, som tidligere het å spekulere over eller om noe."
- **når det kommer til** erstatter ofte *når det gjelder* (anglisisme)
- **arbeide mot /arbeide opp mot** en organisasjon når en faktisk vil arbeide sammen med eller for denne organisasjonen
- **hytt og pine** i stedet for *hytt og vær* eller *død og pine*
- **å stille spørsmålstegn ved/å sette spørsmålstegn ved:** "Å stille eller reise eit spørsmål er rekna som legitimt, men kva for øving som må til for å stille spørsmåls-teiknet, kan kanskje dei vise svare på."
- **til slutt endte** formannen med å.../til slutt kom han **endelig** i mål (pleonasmer)
- **det har ikke vært noen hendelser på veien:** "Det er vel hendelser på veien til enhver tid selv om det ikke har vært noen ulykker?"
- **å gjøre en forskjell** (anglisisme)
- **utarte seg til:** Det skal bare være *utarte*
- **både – men**
- **de** når det skal være **dem**, og andre eksempler på feil bruk av personlig pronomen, (henne kommer snart/dem skal gjøre det) og av spørrepronomen (Hvem sanger er din favoritt?)
- **et kompliment** i stedet for *en kompliment*
- feil bruk av preposisjonen **på**. Eks: "Han er den beste på håndball / hun er skikkelig god på å lage sjokoladekake."
- **årsaken** til ulykken **skyldtes** (Kontaminasjon).
- ... at **genetivs s'** ofte blir glemte til fordel for *sin*
- **forum/fora:** Flertallet er *fora*. Mange bruker *fora* når de snakker om ett forum.
- **i frykt for** i stedet for *av frykt for*
- **episk:** brukt på engelsk måte, for eksempel episk keepertabbe
- **og** i forbindelse med infinitiver
- feil bruk av **da** og **når**
- **ovenfor** der det skal være *overfor*
- Vi må være oppmerksom på ulykkene som skjer. ("Hvis ikke ulykkene skjer, er det jo ingen ulykker.")

Prefikser, "forsterkere" og "vedheng"

- monster
- krise og katastrofe ("Ord som bør brukes når de trengs, ikke om mangel på smør eller et tap i fotball.")
- sjokk - /å være sjokkert ("Alle er i sjokk, og for de minste ting.")
- veldig
- drit-/ dritt
- utrolig
- fryktelig (som positivt forsterker, f. eks fryktelig hyggelig, fryktelig morsomt osv)
- sinnssykt
- digitale-/digital-
- kjempe- /mega-
- - situasjon (som "vedheng", eks skrivesituasjoner, arbeidssituasjoner)

Orddelingsfeil

MANGE HAR OGSÅ kommentert at de er grundig lei av manglende sammenskriving av ord.

Disse orddelingsfeilene ble funnet i et skriv som ble sendt ut ved en skole:

- * organisasjons kart
- * ansvars fordelinger
- * kommunikasjons linjer
- * planleggings dagen

Prestasjonstilnærming

...og annet tåkeprat

Tekst | Per Egil Hegge

En norsk pedagog som underviser i naturvitenskap på forholdsvis høyt nivå, er en av mine faste leverandører av – skal vi si uheldige – eksempler på pedagogisk fagprosa. Han er også svært opptatt av at nivået på forståelsen av realvitenskap synes å synke, og det kan virke som han baler med tanker om at det er en sammenheng. Jeg kan ikke bevise noe slikt, jeg tror ikke han kan det heller, men han er åpenbart foruroliget.

Den seneste leveransen hans – jeg tviler på at det blir den siste – kom mot slutten av fjoråret, og det var fra en artikkel som oppsummerte en undersøkelse av eksamensprestasjoner. Der kunne alle interesserte lese følgende: “Et annet hovedfunn i avhandlingen er at mestringsorientering (fokus på læring og egen utvikling) og avansert strategibruk i liten grad predikerer eksamensprestasjoner. Det gjør derimot prestasjonstilnæringsorientering (ønske om å gjøre det bedre enn andre), som i denne studien er den sterkeste prediktoren for gode eksamensprestasjoner.”

La gå at prestasjonstilnæringsorientering bør ha én bokstav til og få formen prestasjonstilnæringsorientering, altså en s i begge de to fugene. Det skyldes toledsregelen, eller dualkompositumregelen for dem som foretrekker et uforståelig begrep. Det vil si: Egentlig skyldes det ikke den, men det forhold at ord som ender på -ion eller -sjon, oftest får s i fugen. Unionsoppløsning er et godt eksempel, det er neppe noen som vil skrive eller si unionoppløsning.

Så til innholdet, for i dette tåkete gjørme-

landskapet skjuler det seg et innhold. Det går ut på at den som ønsker å gjøre det godt, ofte gjør det godt. Men det blir jo ikke vitenskap av å skrive slik, må vite.

Språkrådet, som har rukket å gjøre mye rart siden det begynte å bakse seg opp fra asken etter Norsk språkråd (1972-2004 – R.I.P.), leverte før årsskiftet en fulltreffer i kampen for klarspråk: Svadageneratoren kan finnes på Google, og den består av 24 linjer oppdelt i syv vertikale kolonner. Hver linje og hver kolonne har ett ord eller ett begrep. De kan settes sammen etter loddtrekningsmetoden, og da får man setninger som “Med tanke på en vesentlig kvalitetssikring forankres kriteriene på linje med ressursinnsatsen” eller “Under henvisning til en resultatorientert arbeidsmodell stabiliseres scenarioet i forlengelsen av parametrene.” Det er jo ikke

Hjelper det å slåss mot det jeg har tillatt meg å kalle forholdismen? Ja, i en optimisme som antagelig er overdrevet, tror jeg det.

utenkelig at dette ordskvalderet betyr noe, men jeg tviler. Likevel: Variasjonene er mange. Svadageneratorens kombinasjonsmuligheter gir et nærmest astronomisk tall meningsløse setninger: 24 opphøyet i 7. potens, det vil si vel 190 millioner.

Blant tvilerne er også en pensjonert lektor ved navn Egil Børre Johnsen, forfatter av gode biografier om Nordahl Rolfsen og Knud Knudsen. Han skrev en artikkel

i tidsskriftet *Prosa* i fjor, og der ramset han opp innholdsløse, men flittig brukte begreper som “lesestrategiskolering, koordinerende lærersamarbeid, optimal strukturfunksjon, reformimplementering, læringstrykk og å korrelere positivt”. (Ja, jeg vet at de alle skulle ha hatt hver sitt sett anførselstegn, men man kan jo ikke fullstendig sette fri sine fasilitatorevner og ødsle ansvarsløst med Guds gaver heller.)

Ingen av de ordene jeg har drevet gjøn med ovenfor, er på listen over “Ord/uttrykk vi er grundig lei av.” Norsk Lektorlag har foretatt en spørreundersøkelse. Det viser seg at “i forhold til” topper listen, og det kan begrepet gjerne gjøre. Og her er det ikke bare pedagoger som synder; politikere og journalister bruker det som en sekkepreposisjon – idrettsfolk også. I 2010 var det en av våre hoppere som hadde fått en kul på ankelen, og han formulerte problemet slik: “Det er noe dritt i forhold til å ha på seg skistøvler.” Her er en ledende Oslo-politiker i NRK på senhøsten 2011, nærmere bestemt 1. november: “Det har ikke hjulpet i forhold til den uakseptable situasjonen i forhold til voldtekter.”

Hjelper det å slåss mot det jeg har tillatt meg å kalle forholdismen? Ja, i en optimisme som antagelig er overdrevet, tror jeg det. Daværende justisminister Knut Storberget takket meg i hånden en gang i 2011 fordi jeg i språkspalten i Aftenposten hadde utnevnt ham til forholdsmester. Det hadde virket så sterkt at han hadde lagt av seg å si “i forhold til”. (Han hadde et par tilbakefall i slutten av juli 2011, men tatt i betraktning hans arbeidssituasjon i akkurat de dagene, er han å anse på mildeste måte.)

ngsorientering

Som en god nr. 2 kommer “fokus”. En innsender til Lektorlaget skriver at “fokus er et ord jeg er ferdig med”. Hurra for det, men det er mange som ikke er ferdige: Justisminister Grete Faremo snakker om behovet for et stadig bredere fokus, og Erna Solberg gikk i vinter inn for at “vi må spre fokuset vårt over flere plan”. Både justisministeren og Solberg har et stykke igjen til en tidligere kvinnelig forsvarsminister, som forsvarte et par kritikkverdige forfremmelser med å si at “han har et enormt fokus”. Da er det ikke feil ordbruk i samme grad som det er friskt assosiasjonsskapende – og i gitte, men kanskje mer private situasjoner, en alvorlig prøvelse for ulike forsvarsstrategier.

Nå er det kanskje berettiget med litt smidighet: “Fokus” holder på å utvide sin betydning til noe i retning av søkelys, oppmerksomhet, selv om grunnbetydningen aldri så mye er punkt.

Det er svært mange som reagerer med sterk irritasjon på en utvidelse av bruken av verbet å tenke. For det første sier mange “han har tenkt til å dra på skitur”. Jeg trodde først at det var avledet av det sammensatte verbet tiltenke, med tilsetning fra utroptet “Nei, tenke seg til!”. Lingvister mener det er en annen årsaksforklaring. De tror det er dannet parallelt til “jeg har lyst til å dra på skitur”. De begrunner dette synet med at man nesten aldri ser eller hører “tenke til å gjøre noe” i annet enn som perfektum partisipp; det er i alle fall svært sjelden noen sier “han tenkte til å gå på ski i går.”

For det andre bruker mange, tydeligvis flere og flere, verbet å tenke i betydningen å mene, å tro, å være av den oppfatning at

“Hva tenker du om det?” var en umulig, ubrukkelig og dermed ukjent setning for en generasjon siden. I dag er det umulig

Det er ellers ikke særlig fantasifullt når enhver uventet hendelse fører til sjokk.

å høre et debattprogram i etermediene uten at en eller flere deltakere tenker noe i stedet for å mene. Den mest nærliggende forklaringen er at det er importert fra engelsk; *I think* betyr svært ofte jeg mener eller jeg ser det slik at ...

Et annet ord som tiltar seg større områder og hyppigere bruk, er preposisjonen “på”. Den nevnes da også i undersøkelsen. Hvis vi tar idrettsspråket – som ofte virker fornyende – var det i 1960-årene umulig å si at “Rosenborg er gode på dødballsituasjoner.” Da het det at de er gode i dødballsituasjoner. Jeg har en sterk følelse av at “gode på dødballsituasjoner” er litt mer abstrakt, kanskje litt mer generelt, enn “gode i dødballsituasjoner.” Men jeg vet ikke noe om hvor mange som deler en slik magefølelse. Dansk sprognavn behandlet problemet med preposisjonen på i sin årsmelding en gang i forrige tiår, og påviste at på ekspanderer også i samtidsdansk.

Overdrivelsene, og ekstremt kraftige forsterkningsord, er antagelig et fenomen som kommer fra løssalgsavisene. Men også dronning Sonja, som holder seg til en svært konservativ riksmålsform, sier av og til at “det var forferdelig hyggelig”. Jeg har også hørt (men ikke fra henne) at noe var “grufullt hyggelig”. “Fryktelig hyggelig”

er kanskje en anelse bedre – men i tilfelle bare en anelse. På trøndersk går det an å bruke *kjøli* som forsterkende adverb, og på

en av de sjeldne tropiske dager nordafjells kan det følgelig bli “kjøli varmt”.

Det er ellers ikke særlig fantasifullt når enhver uventet hendelse fører til sjokk. Mitt favoritteksempel er overskriften “Lotto-sjokk” over fire spalter i VG for noen år siden. Det var en mann som hadde vunnet 25 kroner i Lotto og gikk på Posten for å heve gevinsten. Han fikk den, men gebyret var 30 kroner, så det ble et underskuddsforetagende. Leit, selvsagt, men den som går i sjokk om en femmer faller mellom sprinklene i et avløp, får et strevsomt liv.

Det blir det også hvis man skal irritere seg for mye over språkfeil. Det gjelder å beholde likevekten – samtidig som det er klokt å huske at språkfeil er noe mer enn språkfeil: De er tillitsundergravende, og de kan ta oppmerksomheten bort fra det som saken, eller artikkelen, eller talen, eller utsagnet, dreier seg om.

Og hva skjer da? Jo, da mister man fokus.

Per Egil Hegge

PER EGIL HEGGE er journalist, forfatter, pensjonist og tidligere redaktør i Aftenposten. Han har aldri studert norsk.

En spennende utfordring

Tekst | Lene Kongsvik Johansen

Det er nytt år og sesong for nyttårsforsetter. Noen skal slanke seg, bruke bilen mindre, ringe mormor oftere. Glimrende forsetter, alle sammen. Jeg vil likevel driste meg til å legge fram et annet nyttårsforsett som vi alle kan samle oss om: En språklig dugnad. En slags kollektiv, språklig diett, som et forfriskende alternativ til Grete Roede, karbokutt eller Hjemmets appelsin- og druediett. Jeg ønsker ikke at vi skal begynne å unngå engelske ord og uttrykk og kalle internett for verdensveven eller frisbee for skjenebrett. Jeg mener ikke at journalistene i NRK burde slutte med dialekt, eller at vi alle burde banne mindre. (Jeg synes tvert imot vi godt kunne banne litt mer.) Mitt forslag dreier seg om andre språklige områder.

Jeg har måttet gå mange runder med meg selv i utformingen av forslaget. For der banning og anglisismer ikke provoserer meg det minste, er jeg likevel en ganske rabiat språkhysteriker. Når nyhetsjournalister nok en gang blander overfor med ovenfor, eller snakker om at noen skal "ta sine forhåndsregler", går jeg rett i kjeller'n. Jeg blir mer berørt av disse små, språklige feilskjærene enn av nyhetssakenes innhold, gale meg. Når pompøse gubber fra næringslivet eller politikken nok en gang roter med og/å og utbasunerer at det er viktig OG gjøre ditt og datt, blir jeg tussete av kruttsterke følelser og noe som minner om hat. Naturlig nok er jeg dødelig fornærmet på favorittkanalen P2 og programmet Språkteigen, som aldri forteller lytterne hva som er godt språk, men bare koser seg med tannløst feelgood-sludder som "nye og gamle ord, forskning og rare språkfenomen," som det står på NRKs nettsider.

Når det gjelder disse tingene (jeg har aldri vært opptatt av ikke å bruke ordet ting), innser jeg at det er jeg som er litt koko. Tilfeldighetene har villet det slik at jeg, som er mindre begavet på en rekke områder som for eksempel tall, romfølelse og måtehold med alkohol, er noenlunde stødig på rettskriving, og generelt veldig gira på språk. Men jeg innser at mine språkhysteriske sider er noe jeg "burde jobbe med", som det heter med et litt irriterende moteuttrykk. Her er vi ved poenget. Når det gjelder kampen mot overbrukte moteord og -uttrykk, syns jeg ikke det er forkastelig å være litt manisk. Det er faktisk noen av disse moteordene og - uttrykkene språkdietten min dreier seg om. Men jeg har måttet være selektiv. Jeg kunne foreslått at vi alle, og særlig politikerne våre, roa ned bruken av ord som kvalitet, løft, ta grep, reagere på

(som betyr bli sinna på) eller forbedringspotensial. Jeg kunne også oppfordret til måtehold når det gjelder en overdreven og motepreget bruk av preposisjonen "på". Men det kan vi ta en prat på en annen gang. Jeg vil derimot foreslå at vi alle, også politikere, senker frekvensen av ordene UTFORDRING og SPENNENDE. Disse ordene har vært tømte for mening i svært lang tid nå, og bør bare brukes av folk som har et ærlig og bevisst forhold til at de ikke har noe å melde. Blir dere med?

Og så kan vi i samme slengen bli enige om å redusere bruken av smilefjes. Hvis både du og jeg slipper å føle at vi må bruke dem, kan vi slappe mer av og bruke språket isteden. Avtale?

(Teksten har tidligere stått på trykk i *Dagbladet*).

Lene Kongsvik Johansen

LENE KONGSVIK JOHANSEN er skuespiller og komiker. Hun hadde sitt gjennombrudd som komiker med duoen Asbjørnsen & Joh. sammen med Hilde Louise Asbjørnsen.

I fjor fikk hun Komiprisen 2011 i kategorien *Årets morsomste* for TV-serien *Kongsvik ungdomsskole*, der hun spiller alle de seks hovedrollene. Sceneforestillingen *Lene for president*, som hun gjorde i 2009 og 2010, ble en formidabel publikumsuksess. Også for denne forestillingen fikk Lene Kongsvik Johansen Komiprisen, denne gangen i kategorien *Årets nummer*.

Lene Kongsvik Johansen har cand.mag.-grad med fagene nordisk, teatervitenskap og idéhistorie, og hun har jobbet som norsklærer på Ullern videregående skole.

Nå er hun i gang med innspillingen av en ny skolerelatert serie som kommer på TV-Norge til høsten. Vi kommer tilbake med et intervju med Lene Kongsvik Johansen i et senere nummer av *Lektorbladet*.

Svadageneratoren

Når en ikke vet om en skal le eller gråte over svada og "bullshit"-begreper, kan en kanskje like godt bestemme seg for å ha det litt moro med det. Slik har de i hvert fall tenkt de som har laget Svadageneratoren og Bullshitbingo. Tekst | Marit Kleppe Egge

I 2011 lanserte Språkrådet Svadageneratoren, blant annet inspirert av "verbalkompilatoren", et lignende skje-ma som professor Finn-Erik Vinje satte opp på 1970-tallet, og som noen sikkert husker fra boka Norsk i embets medfør.

"Sliter du med skrivingen? Strekker ikke ordene til? Nå er det hjelp å få! Med Språkrådets svadagenerator kan du lage fiks ferdige setninger som er fullt på høyde med det beste av statlig prosa", heter det i Språkrådets humoristiske introduksjon til Svadageneratoren. Generatoren består av ord og uttrykk fordelt på sju kolonner. Hvilken som helst sammensetning av ordene blir til de mest fantastiske innholdstomme setninger, som for eksempel:

"Med tanke på en helhetlig utvikling maksimeres relasjonene i tilknytning til satsingsområdet."

"Gitt en betydelig agenda tas det høyde for relasjonene i motsetning til ressursituasjon."

"På grunn av en ikke ubetydelig ressursbruk realiseres tilstedeværelsen på bakgrunn av vesentligheten."

Her svarer Språkrådet på spørsmål om Svadageneratoren:

Hvordan har dere kommet fram til ordene som brukes i svadageneratoren?

– Vi har notert oss ord og uttrykk av en viss type som vi ser blir flittig brukt i statlige dokumenter, avisartikler og uttalelser fra personer i næringslivet og offentlig sektor.

Kan dere beskrive ordene/ordgruppene med noen stikkord/kjennetegn?

– De er vage, ulne ord som det er vanskelig å gripe innholdet i. Etter å ha lest mange tusen sider med tekst fra statsorganer har vi fått med at gammelmodige ord og snirklete setninger er på vei ut selv om enkelte statsorganer fortsatt holder fast ved den. Til gjengjeld ser vi oftere ord av den typen vi har tatt med i svadageneratoren. Vi finner slike formuleringer særlig i sammenhenger der man vil unngå å forplikte seg. Noen tekster er fulle av vage ord fordi de skal være slik. Styringsdokumenter, strategidokumenter og planer er ofte formulert generelt og vagt med hensikt fordi de skal leses i sammenheng med andre tekster. Men andre tekster er ment å være klare og entydige, og da passer det dårlig hvis man prøver å gjøre dem "finere" ved å bruke mange ord fra svadageneratoren.

Har dere fått mange tilbakemeldinger på svadageneratoren?

– Ja, det har vi fått, for eksempel på Twitter og Facebook og gjennom oppslag i mediene. Og vi registrerer jo at det er svært mange treff på den på nettsidene våre. Det er tydelig at den har vakt mye munterhet rundt omkring, og det er hyggelig.

Noen har til og med på eget initiativ laget app av den. Mange morer seg nok med å se hvordan de med noen få tastetrykk kan lage setninger som er grammatisk korrekte og ved første øyekast ser veldig seriøse ut, men som viser seg å være ganske så meningsløse når man bare ser litt nærmere på dem. Vi håper selvsagt også at moroa med svadageneratoren fører til at noen begynner å tenke over sin egen skrivestil. Humor kan hjelpe på motivasjon, og derfor har nettstedet www.klarspråk.no en egen del som kalles "Le og lær".

Bullshitbingo

Ett av medlemmene som svarte på henvendelsen om *Ord og uttrykk vi er grundig lei av*, anbefalte følgende Bullshitbingo (se illustrasjon på neste side). Bingoen finnes i mange utgaver og på flere språk, og den anbefales brukt under møter og seminarer der en skal krysse av for de ordene en hører. Ifølge drevne Bullshitbingo-brukere er det som regel svært enkelt å få bingo!

SYNERGI	OFFENTLIGE ROM	OVERORDNET	GLOBAL-	-BEHOV-
KVALITET	FOKUS	SAMORDNET	MANGFOLD	-INTERESSE-
KONSEPT	HELHETLIG	MOTIV	VERDI-	MÅL-
BÆREKRAFTIG	RESSURS-	DELMÅL	-BASERT	FELLES-
ORGANISER-	EVALUER-	-BASE	OPPRETHOLDE	OFFENTLIG

Bullshitbingo

Hun er sjelden eller sjeldent pen?

Tekst | Geir Lobben Fosvold, lektor i norsk

“Du er SJELDEN vakker”, sier en mann og tror han smigrer en kvinne. I virkeligheten trår han i vannet så det spruter – faller uti med et mageplask! Forføringsforsøket drukner. Det han faktisk sier, er at hun er lite å se på. Hadde han enda sagt: “Du er SJELDENT vakker, kunne han kanskje ha grunn til visse forhåpninger...

“Sjeldent har påsken vært herligere i Fredrikstad!” skriver Fredriksstad Blad på forsiden tirsdag 27.april. Værmesig var påsken her østpå “herlig”, men hvor ofte den er DET, sier IKKE avisen noe om, ganske enkelt fordi SJELDENT i denne sammenhengen er uten mening. FB er i godt selskap – både med

øvrig presse og med folk flest - når den, som her, tar feil av “sjelden” og “sjeldent”. Begge ord er korrekte, men kan ikke brukes om hverandre.

Påskeværet har vært SJELDENT godt, altså mer enn vanlig godt, ekstraordinært godt. Det skjer SJELDEN, altså: Det skjer ikke ofte. Derfor: SJELDEN har påsken vært herligere i Fredrikstad . Kvinnen er – antakelig - SJELDENT vakker, altså: Hun er i eksraordinær grad vakker, hun har en skjønnhet langt over det vanlige. (På tenåringsspråket ville det lyde: “Hun er jævlig pen!”) Hun er altså slett ikke “jævlig” (får vi håpe!), men VELDIG pen. Vi må med andre ord skjelve mellom adverbet og adjektivet.

“SJELDEN” er BÅDE adjektiv: en sjelden anledning – OG adverb : en slik anledning bød seg sjelden. (Her tidsadverb)

Det samme gjelder “SJELDENT”: adjektiv, kun brukt om intetkjønnsord: Forskeren fant et sjeldent eksemplar av arten – og adverb, (som regel gradadverb, det forteller noe om i hvor høy grad): “Dette var en SJELDENT god vin!”

Om mannen i det første eksemplet gjør lykke hos damene, skal være usagt. Men: Lærer han seg litt grammatikk, behøver han ikke engang å bli våt på bena!

På vei mot et stadig bedre språk i det offentlige

Tekst | Arnfinn Muruvik Vonen, direktør i Språkrådet

Hva er godt språk? La meg like godt slå fast først som sist at jeg ikke sitter med noe endelig og fullstendig svar på det spørsmålet. Det er vel heller et av disse “evige spørsmålene” som har sin viktigste misjon i å framkalle refleksjon og en god diskusjon. Ikke minst vil det være ulike forventninger til godt språk i ulike sjangrer og sammenhenger: Vi ser etter andre tegn på kvalitet i et modernistisk dikt enn i en bruksanvisning eller i en muntlig beretning. I denne artikkelen skal jeg begrense meg til én type skriftlig norsk språkbruk, nemlig det språket statsorganene bruker når de skal kommunisere med publikum. Språkrådet er statens fagorgan for språkspørsmål, og vi har fått tildelt et spesielt ansvar for å bedre kvaliteten på dette språket.

Språket i staten kan regnes som “godt” når det er egnet til å oppfylle statens kommunikasjonspolitikk. Denne politikken ble fastsatt av Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009. Her kan vi lese i kapittel 3.4 (“Språk”): “Staten skal bruke et klart språk som skal kunne forstås av alle aktuelle målgrupper. [...] Språket i statlige tekster skal være korrekt, og statsansatte skal følge gjeldende regler for rettskrivning og målbruk.” I Språkrådet har vi en egen språktjeneste for statsorganer. Nedenfor skal jeg skrive litt nærmere om de to hovedoppgavene denne tjenesten skal ivareta: klarspraksarbeid og språklig likestillingsarbeid. Selv om vår hovedmålgruppe er statsorganer, har også andre språkbrukere hatt glede av våre råd.

Klarspråk

Med klart språk – eller klarspråk – mener

ARNFINN MURUVIK VONEN overtok som direktør for Språkrådet i mai 2011. Han har omfattende og bred språkvitenskapelig bakgrunn og behersker en rekke språk, blant annet norsk tegnspråk. Han har doktorgrad i lingvistik fra 1994 og har ellers universitetseksamener i russisk, latin og språkvitenskap. Vonen har i mange år vært professor ved Institutt for spesialpedagogikk ved Universitetet i Oslo. Her har han også vært instituttleder.

vi i denne sammenhengen korrekt, klart og brukertilpasset språk i tekster fra det offentlige. Her er det viktig å understreke at klarspraksarbeid ikke innebærer språklig forflatning og mindre nyansering, slik noen later til på tro. Språklige endringer skal selvsagt ikke gå på bekostning av tekstens innhold. Det viktige er at teksten er tilpasset mottakeren, at budskapet kommer frem til dem det er myntet på. “En tekst er skrevet i klarspråk dersom mottakerne finner det de trenger, forstår det de finner, og kan bruke det de finner, til å gjøre det de skal”, heter det i Språkrådets brosjyre

Språktjenesten for statsorganer. Mange tekster fra det offentlige har tradisjonelt vært vanskelige å forstå for mottakerne. Uklare tekster kan ramme kommunikasjonen mellom statsorganet og leserne og dermed true tilliten mellom dem, og i siste instans demokratiet og rettssikkerheten. I tillegg fører uklarheten ofte til unødvendig ekstraarbeid for statsorganet når mottakerne av brev og andre tekster misforstår innholdet og derfor gjør feil, eller når de må henvende seg til en saksbehandler for å få hjelp til å forstå innholdet. Klarspråk kan derfor spare både tid og penger for

begge parter. Dessuten sier grunddokumentet for gjeldende norsk språkpolitikk, *St.meld. nr. 35 (2007-2008) Mål og mein- ing. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*, at “[d]et offentlege har eit særleg ansvar for å stå fram som eit godt føredøme når det gjeld å bruka eit godt og klart språk” (kap. 8.6.1.1).

Når vår språktjeneste skal hjelpe et statsorgan med å gjøre språket klarere, kan det skje på ulike måter. En vanlig arbeidsmåte er å gi kurs i klarspråk. Tjenesten svarer også på språkspørsmål fra ansatte i statsorganer. Videre kan tjenesten vurdere språket i sentrale, viktige tekster og gi råd om språket i dokumentmaler, men siden kapasiteten er begrenset, formidler tjenesten også kontakt med privatpraktiserende språkkonsulenter.

Du kan lese mye om temaet klarspråk på nettstedet www.klarsprak.no, som er laget av Språkrådet og Direktoratet for forvaltning og IKT i fellesskap i samarbeidsprosjektet “Klart språk i staten”, som har pågått siden 2008.

Hva slags råd kan statsansatte få av Språkrådet? Jo, det er råd som kan gjelde alle nivåer i en tekst, fra overordnede spørsmål om tekstens målgruppe og formål til detaljer om tegnsetting og rettskrivning. Her gjengir jeg noen punkter fra “Sjekkliste for skribenter”. Flere råd, utdyping og eksempler finner du på klarsprak.no. Der finner du også henvisninger til bøker og brosjyrer om emnet.

Målgruppe og formål

- Hvem skriver du for? Fagfolk, kolleger eller “alle andre”?
- Hva vil du at mottakeren skal vite eller gjøre etter å ha lest teksten din?

Innhold

- Ta med det som er relevant, og stryk det som mottakeren ikke trenger å vite.
- Kom raskt til saken. Skriv det viktigste først.

Avsnitt

- Lag en tydelig struktur og del teksten inn i avsnitt.

- Lag overskrifter som er i samsvar med innholdet i avsnittene.

Setninger

- Del opp lange setninger.
- Unngå kompliserte setninger med mange innskudd.
- Begrens bruken av passiv. Fortell hvem som gjør hva!
- Unngå substantivtunge setninger.
- Hvis du bruker henvisningsord, må du gjøre det klart for mottakeren hva eller hvem du viser til.

Ord

- Spar på ordene.
- Bruk heller korte ord enn lange.
- Forklar ord som du ikke kan regne med at mottakeren kjenner, eller lag en ordliste som er lett tilgjengelig.
- Unngå vage og upresise ord.

Tegnsetting og rettskrivning

- Pass på tegnsettingen. Et tegn fra eller til kan forandre meningen.
- Ikke stol på stavekontrollen. Les korrektur eller be en kollega om å gjøre det.

Likestilling mellom målformene

Som nevnt ovenfor er den andre hovedoppgaven til språktjenesten for statsorganer å bidra til at statsorganene blir i bedre stand til å etterleve bestemmelsene i målloven (lov om målbruk i offentlig teneste). Paragraf 1 i denne loven formulerer det viktigste prinsippet som det offentlige skal forholde seg til når det gjelder fordeling mellom bokmål og nynorsk: “Bokmål og nynorsk er likeverdige målformer og skal være jamstelte skriftspråk i alle organ for stat, fylkeskommune og kommune. [...]” Dette betyr at de som er ansatt i staten, må være klar over at de er underlagt andre prinsipper og regler for bruk av de to målformene når de representerer arbeidsgiverne sine, enn når de opptrer som privatpersoner.

Den mest kjente bestemmelsen i loven er kanskje paragraf 6: “Statsorgan skal svare på skriv frå private rettssubjekt i den

målforma som er nytta i skrivet. [...]” Det betyr at hvis jeg sender et brev til et statsorgan på nynorsk, plikter statsorganet å svare meg på nynorsk, og tilsvarende hvis jeg skriver på bokmål. Godt kjent er også paragraf 8: “Statsorgan som har heile landet som tenestekrins, skal syte for at rundskriv, kunngjeringar, informasjonstilfang o.l. som organet lagar, vekslar mellom målformene slik at det blir ei rimeleg kvantitativ fordeling mellom dei. [...]” Denne paragrafen er kanskje best kjent for operasjonaliseringen av den i paragraf 6 i forskrift om målbruk i offentlig teneste: “For tilfang etter paragraf 8 første ledd i lova vil ei rimeleg kvantitativ fordeling seie at ingen av dei to målformene skal vere representert med mindre enn 25 prosent.”

Språkrådet gjør i prinsippet to ting for å fremme likestilling mellom målformene i statsorganene: På den ene siden har vi ansvaret for tilsyn med etterlevelsen av målloven hos statsorganer som er underlagt departementene, og vi er klageinstans for personer og organisasjoner som mener seg utsatt for brudd på målloven fra et statsorgans side. Her har vi en egen tilsynstjeneste, som blant annet innhenter rapporter, svarer på spørsmål og gir råd om regelverket. På den andre siden skal vi tilby praktisk hjelp til statsorganene slik at de lettere kan etterleve målloven og skrive bedre nynorsk. Her kommer språktjenesten for statsorganer inn i bildet. Vi har registrert at mange statsorganer bruker for lite nynorsk, og i praksis peker derfor opplæring i nynorsk seg ut som et prioritert område. Men akkurat som klarspraksarbeidet foregår også nynorskstyrkingen gjennom både svar på spørsmål fra statsansatte og vurdering av og råd om tekster. Nynorsk kursene er mer omfattende enn klarspråkkursene, og vi har nylig avholdt “kursholderkurs” for å kunne supplere vår egen kapasitet ved behov. Vi har et mål om at enda flere statsorganer skal få tilbud om nynorsk kurs.

Hva er godt skriftspråk?

Det er stort sprik mellom læreres vurdering av elevers skriveferdigheter. Nå skal det utvikles faste felles normer. Professor Kjell Lars Berge lover at normene skal være konkrete og enkle å forholde seg til for lærerne. **Tekst | Marit Kleppe Egge**

Skriving er en av de grunnleggende ferdighetene i Kunnskapsløftet. Men det viser seg å være stor uenighet blant norske lærere om hva som defineres som gode skriveferdigheter, og hva som kan forventes av elevers skriveprestasjoner på ulike klassetrinn.

– Det er dårlig med felles kompetansemål for skriving blant norske lærere. Undersøkelser har vist at det ofte kan skille to hele karakterer og av og til mer. Når det gjelder krav til rettskriving, har det vært helt kaos. Hvis en ikke gjør noe med de store forskjellene i vurdering, er det knapt noen vits i å ha en skriveopplæring i det hele tatt, spissformulerer professor i tekstvitenskap Kjell Lars Berge ved Universitetet i Oslo.

Han er medlem av Skrivesenterets ekspertgruppe og deltar i forskningsprosjektet som skal finne ut av hva en kan forvente av skrivekompetanse blant norske skolelever, og sette nasjonale standarder som skal være til nytte i undervisning og vurdering. Prosjektet ser på skriveferdighetene fra 1. til 10. trinn, men Berge utelukker ikke at det vil bli utvidet til å se på hva som skal kreves av skrivekompetanse også i videregående skole.

Prøver fra neste skoleår

Forskningsprosjektet skal sette normer ut fra hvilke krav lærere mener en kan stille til elevenes skriveferdigheter når de begynner på 5. og 7. trinn, og det skal beskrive hvilke språk- og teksttrekk som kjennetegner gode, middels gode og svake tekster. Målet er å få lærere til å bli enige om vur-

dering og krav til progresjon. For å skaffe grunnlag til å fastsette disse normene har Stortinget bestemt at det skal gjennomføres skriveprøver for elever på 4. trinn og 7. trinn. Ved mange skoler blir prøvene innført for første gang høsten 2012.

– Prøvene er helt annerledes konstruert enn de nasjonale prøvene. Siden skriving skal være en grunnleggende ferdighet i alle fag og på tvers av fag, hentes det inn tematiske oppgaver fra flere områder, blant annet fra samfunnsfag og naturfag. Prøvene skal summativt vise hvordan skriveopplæringen fungerer fra 1. til 4. trinn og fra 4. til 7. trinn, og de skal gi nyttig og læringsstøttende informasjon som lærerne skal kunne følge opp de tre kommende skoleårene. På den måten dekker prøvesystemet hele grunnskolen helt til 10. trinn, der skriveferdighetene er helt avgjørende for evnen til å gjennomføre videregående skole, sier Kjell Lars Berge.

Må være håndterlig

Medlemmene i forskningsprosjektet arbeider med å lage eksplisitte kompetansemål som elevenes besvarelser skal vurderes etter. Disse utvikles i samarbeid med lærere ved 26 forskjellige skoler. Etter sju år i grunnskolen skal det blant annet stilles følgende krav til språkbruk og rettskriving: Elevene skal ha et relevant ordvalg, de skal kunne variere språket og setningsbyggingen og stille retoriske spørsmål. De skal beherske korrekt ortografi når det gjelder mye brukte ord som ikke er lydrette, og de skal kunne bøyningssystemene. Elevene skal kunne markere direkte tale og kunne

KJELL LARS BERGE er professor i tekstvitenskap ved institutt for nordisk og lingvistik, Universitetet i Oslo. Han er kjent som retoriker, forfatter, foredragsholder og samfunnsdebattant. Foto: Ram Gupta.

kommaregler av typen komma etter leddsetning foran hovedsetning.

– Vi er opptatt av å lage et håndterlig system som ikke medfører en ny haug med tungvint papirarbeid for lærerne. Prøvene skal være et læringsstøttende redskap som helt konkret skal si noe om nivået og hva det skal jobbes videre med. Skal en lykkes med å bedre skriveferdighetene, er det helt essensielt at lærerne får et eierforhold til

dette prosjektet. Vi må sette standarder som ikke bryter med lærernes egen innsikt og kunnskap om barns skriveutvikling, understreker Berge.

Internasjonal oppmerksomhet

Normprosjektet er et samarbeid mellom flere institusjoner: NTNU, Universitetet i Oslo, Høgskolen i Oslo og Akershus, Universitetet i Agder og Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning. Studien har fått navnet “Developing national standards for assessment of writing: a tool for teaching and learning”

– Dette er et nytt prosjekt i europeisk sammenheng, og et moderne prosjekt i positiv betydning av ordet moderne – og det vekker oppmerksomhet, forteller Berge.

Sammen med de andre i prosjektgruppen har han besøkt flere land som er kjent for å ha vellykkede opplegg for å utvikle skriveferdigheter, blant annet New Zealand og enkelte stater i USA.

– Elever på New Zealand lærer grammatikk og tekstlingvistikk svært tidlig, blant annet for å kunne føre en presis samtale om språket de skriver. De kan mer grammatikk når de er ni år enn hva mange norske lærerstudenter kan, mener Berge. Han mener den norske myten om at gode skriveferdigheter vil komme av seg selv bare elevene blir glade i å skrive tekster, må avlives en gang for alle. Trening i å skrive godt må starte med en gang barna begynner på skolen. Berge tror også prosjektet med fordel kan utvides slik at det følger elevenes skriveferdigheter gjennom videregående skole.

– Hvis dette fungerer og lærerne er fornøyde, tror jeg vi vil kunne få lignende kartleggingsprøver også for elever på 10. eller 11. trinn, mener Berge.

Doktorgrad i vurdering

Det er ikke første gang Berge jobber med vurdering av skriveferdigheter. Han har en doktorgrad fra 1995 basert på en omfattende studie av vurderingsstrategier og normer hos norsksensorer. Med bakgrunn i doktorgraden, og i samarbeid med Lars Sigfred Evensen og Frøydis Hertzberg, har han gitt ut boka *Ungdommers skrivekompetanse*, som er basert på den største undersøkelsen noensinne av norske 15- og 16-åringers ferdigheter i skriving.

– På den ene siden har du en stor andel elever, først og fremst gutter, som har trøbbel med å strukturere stoffet på en noenlunde forståelig måte, og på den annen side en liten andel elever, hovedsakelig jenter, som skriver dype, selvreflekterende og velskrevne tekster. Lærere har et enormt sprik i ferdighetsnivå som de må forholde seg til hver dag. Som en god kollega, professor Gavin Brown i Hong Kong, sa: ”Å gi alle elever samme opplæring er læringsmessig ‘madness’”, kommenterer Berge.

– Som professor i tekstvitenskap, og med retorikk og språklig kommunikasjon sine spesialområder. Hva mener du kan kjennetegne et godt skriftspråk?

– Det finnes så mange ulike skriftkulturer med så vidt forskjellige normer og tradisjoner at det er håpløst å gi et generelt svar på dette spørsmålet. Men i alle kulturer må man kunne beherske skriveredskapet. Det vil si skriveteknologi (håndskrift, tastatur mm.), rettskrivningsreglene og reglene for tegnsetting. Relevant tekststrukturering og språkbruk samt en innsiktsfull forståelse av hva man vil oppnå med å skrive, og hvordan en vil legge til rette for å leseren skal forstå det man ønsker å oppnå, gjelder også generelt. Ut over slike grunnleggende vurderingsområder – som vi kaller dem – gjelder det normer

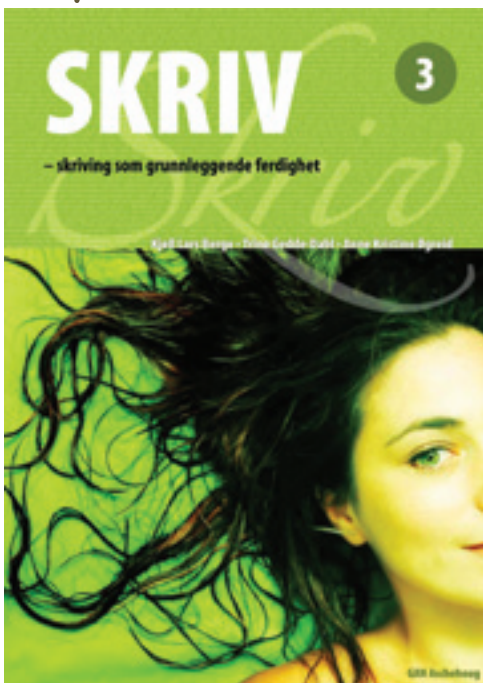
som er spesifikke for den enkelte tekstkulturen. De kan være svært forskjellige. For en naturviter som skriver for tidsskriftet *Nature*, gjelder andre tekstnormer enn en litterat som skriver for tidsskriftet *Vagant*, for eksempel.

Språkkunnskap – viktigere enn noensinne

Berge ser to hovedtendenser i skriftspråket. Den ene er det byråkratiske/teknokratiske språket som følger med det stadig mer spesialiserte samfunnet vi lever i. Dette språket, som preges av innvinklet syntaks og kompleks bruk av nominaliseringer eller grammatiske metaforer (i Norge ofte identifisert som “substantivsyke”), ligger langt unna hverdagspråket vårt. Den andre hovedtendensen er språket som skapes gjennom nettbruk og sosiale medier, et språk som bryr seg lite om konvensjoner, og som framstår som ”liksom-muntlig”. Disse tendensene er overhodet ikke overlappende, og det kan skape utfordringer for kommunikasjonen mennesker og institusjoner i mellom.

– En annen hovedtendens er at vi er blitt betydelig mer aktive som skriftspråkbrukere. Vi må være skriftlig utadvendte alle sammen, og det stiller økte krav til skriving som grunnleggende ferdighet. Alle er “på skjerm” hele tiden, men mange sliter med å håndtere skriftspråket og tilpasse det til ulike arbeidsoppgaver og målgrupper. Vi ser at det er de dyktige skriftlige kommunikatørene som vinner fram, og derfor bør de som er flinke til å uttrykke seg skriftlig, nå kjenne sin besøkelsestid. Yrkesgrupper som kan bruke språket riktig, som for eksempel mange lærere og lektorer, er i ferd med å få høyere status igjen. I tiden framover vil språklig og retorisk kompetanse bli viktigere enn noensinne!

Skriv 3

I 2011 kom den tredje boka om skriving som grunnleggende ferdighet skrevet av Kjell Lars Berge, Trine Gedde-Dahl og Anne Kristiane Øgreid.

Skriv-bøkene er i hovedsak tenkt for elever på ungdomstrinnet og er oppdelt etter ferdighetsnivåer, der nivå 3 er det mest avansert.

Bøkene legger til rette for et systematisk og grundig arbeid med ulike teksttyper og skrivemåter som det forventes at elevene skal beherske på ungdomstrinnet. Boka er organisert etter ulike funksjoner som en skrevet tekst har, det vil si hva teksten skal brukes til, og hvem den er beregnet på. Oppgavesettene er fordelt på fem skrivemåter med progresjon innenfor hver av dem:

- Informere
- Beskrive
- Fortelle
- Argumentere
- Reflektere

Bøkene har egne lærerveiledninger som gir en innføring i hvordan elevboka kan brukes i arbeidet med å utvikle den enkelte elevens skrivekompetanse. Lærerveiledningen inneholder også konkrete forslag til vurdering og vurderingspraksis, og har kopieringsoriginaler.

BERGE, GEDDE-DAHL & ØGREID: SKRIV 3
ASCHEHOUG (2011)

Lese- og skriveopplæring i et historisk perspektiv

Boka *Fra Fadervår til Facebook* gir en historisk gjennomgang av lese- og skriveopplæringen i norsk skole. Helt fra allmueskolen ble innført i 1739, har dette vært en sentral oppgave, og fram til 1889 var lesing og skriving egne fag i skolen, for så gradvis å bli et norskfaglig ansvar. Med Kunnskapsløftet ble lesing og skriving innført som grunnleggende ferdigheter i alle fag.

Forfatter Dagrun Skjelbred, professor i tekstvitenskap ved Høgskolen i Vestfold, tar utgangspunkt i lover og læreplaner, veiledende tekster og lærebøker. "Det nye er kanskje ikke så nytt, og det er mye å lære av å studere den tradisjonen som dagens didaktiske og metodiske tenkning om lese- og skrivopplæring springer ut fra. Samtidig synliggjør tittelen *Fra Fadervår til Facebook* den endringen som skriftkyndighetsopplæringen har gjennomgått, og ikke minst at den funksjonen som lesing og skriving har i samfunnet, er endret", heter det på bokas vaskeseddel. Målgruppen for boka er lærere som arbeid med lesing og skriving i alle fag, studenter, forskere og lærerutdannere.

DAGRUN SKJELBRED: FRA FADERVÅR TIL FACEBOOK
FAGBOKFORLAGET (2010)

Sokrates og sjøpungen – flukten fra kunnskapen

“Flukten fra kunnskapen” er undertittelen på den siste boka til vitenskapsjournalist Bjørn Vassnes. Tittelen Sokrates og sjøpungen viser til to motsatte måter å forholde seg på overfor tenkning og kunnskap.

VASSNES VISER TIL filosofen Sokrates som ideal, ikke minst fordi han var en sannhetssøker som var villig til å dø for sannheten. Vassnes skriver at Sokrates valgte å tømme giftbegeret framfor å redde seg unna gjennom en form for kunnskapsrelativisme ved å vise “respekt” for andres gudstro. Vassnes forteller også om det lille dyret Sjøpungen, som er utstyrt med hjerne, men ingen munn mens den er larve: I sitt “voksne” stadium fester den seg på et egnet sted, og den utvikler en munn samtidig som den fordøyer sin egen hjerne. Etter at Norge ble en oljenasjon, står vi i fare for å bli som Sjøpungen i dette stadiet – hjerneløse og tankedøde, kun opptatt av å ete.

Ugjennomtrengelige språklige univers

Boka er delt inn i 30 kapitler der prologen handler om Sokrates, og epilogen har tittelen *Undringens død*. Vassnes beskriver hvordan flukten fra kunnskapen, og særlig fra naturvitenskapelig kunnskap, har preget media, samfunnet og skolen. Vassnes følger opp debatten etter Harald Eias program *Hjernevask*, og argumenterer kraftig mot kunnskapsrelativisme, konstruktivism og guruenes språk: “Ingenting er bedre egnet til å gi en aura av visdom, enn et esoterisk, uutgrunnet språk. (...) Ut-sagn som kan vris på, og som aldri lar guruen bli stående med buksa nede. Det må alltid være mulig å si at det ikke var det man sa, det var en for enkel tolkning. Intellektuelle har alltid vært eksperter på dette,

fra de før-sokratiske filosofene. Til middelalderens teologer, de tyske romantiske filosofene, marxistene og postmodernistene. Alle disse har konstruert sine egne språklige univers, som er ugjennomtrengelige, og uangripelige. Som står mot all kritikk fordi man passer på å gi alle påstander en nødutgang, en tvetydighet som kan vris hit eller dit etter behov. Men som likevel har patos nok til å gi illusjonen av at noe viktig sies.”

Kommer seg ikke ut av middelalderen

Vassnes peker på at samfunns- og kulturfagene har slitt med å finne gode alternative metoder til de strenge, kvantitative kontrollmekanismene innen naturvitenskapene, og sier blant annet at “De mangler ofte de elementene som gjør normal, empirisk vitenskap til et selv-korrigerende og kollektivt prosjekt. Man mangler de felles standardene som gjør det mulig å lese ut hvilken kunnskap som er best. Dermed blir det ofte til at man faller tilbake på en autoritær praksis, som i tiden før Bacon, Galilei og Newton, da den ‘korrekte’ kunnskapen var den som best svarte overens med Aristoteles eller Bibelen. Å lese Francis Bacons beskrivelser av den tradisjonelle, skolastiske ‘vitenskapen’ kan få en til å tenke på postmodernistisk teori: fine ord, henvisninger til autoriteter, vevd sammen i luftige konstruksjoner, men uten bakkekontakt, fordi man har ikke noen måte å prøve ‘sannheten’ eller nytten i disse ordspillene på. Bacon tok derfor til orde for en ny – og ‘ekte’ – vitenskap, der et forskerkollektiv sammen testet ut hypotesene mot virkeligheten. Hans prosjekt har, i hundreårene som fulgte, blitt fulgt opp av en rekke vitenskaper, og ikke bare innenfor det vi kaller ‘naturvitenskaper’. Men noen har fortsatt problemer med å komme seg videre fra middelalderen.”

BJØRN VASSNES: SOKRATES OG SJØPUNGEN –
FLUKTEN FRA KUNNSKAPEN
MARGBOK (2011)

Hvorfor innsats må knyttes til gymkarakteren

Her er fem sentrale argumenter for hvorfor det er riktig at elevenes innsats knyttes til vurderingsgrunnlaget i kroppsøving. **Tekst** | Erlend Vinje, høyskolelektor og leder av Fagutvalg for kroppsøving i Norsk Lektorlag

Historikkargumentet

Fram til Kunnskapsløftet kom i 2006, var innsats en del av vurderingsgrunnlaget i kroppsøving. En nasjonal veiledning fra Eksamenssekretariatet anbefalte ungdomsskolelærere å gjøre følgende vektlegging ved karaktersetting i faget: ferdigheter 40 prosent, innsats 40 prosent og kunnskap 20 prosent. På videregående trinn var det ingen anbefaling lik den på ungdomstrinnet, men derimot et klart krav i læreplanen: karakteren i kroppsøving skulle settes på grunnlag av de samme tre kriteriene, som alle skulle vektet likt. Altså skulle innsats telle 33,3 prosent.

Ved innføringen av Kunnskapsløftet ble det også gjort endringer i forskrift til opplæringsloven, kapittel 3: den såkalte vurderingsforskriften. Der ble det nå gjort klart at arbeidsinnsatsen i timene skulle knyttes til ordenskarakteren – og ikke til fagkarakterene. Etter alle solemerker ble dette gjort fordi erfaring og forskning viste at en god del lærere lot innsatsen spille inn i den faglige vurderingen i alle fag. Her gjorde lærerne en feilvurdering ut fra, også den gang, gjeldende rett. Det var bare i kroppsøving innsatsen skulle knyttes til vurderingsgrunnlaget. Men siden dette viste seg å være praksis mange steder, ønsket man å gi en tydelig beskjed om at dette ikke var ønsket praksis. Dermed kom spesifiseringen i forskriften. Personlig tror jeg både departement og direktorat “glemte” at denne formuleringen også kom til å gjelde kroppsøving, i og med at de ikke gjorde forbehold om dette faget. Dermed snek dette seg ubemerket

Kunnskapsdepartementet har foreslått endringer kroppsøvingsfaget, og forslaget er nå ute på høring, med 8. mars som høringsfrist. Endringene gjelder for læreplanen, eksamensordningen for privatister og grunnlaget for vurdering. Det foreslås blant annet at innsats skal telle når karakterer skal settes i kroppsøving og at privatisteksamen skal endres til å bli muntlig og praktisk. En arbeidsgruppe nedsatt av departementet har presisert at innsatsen i faget kroppsøving er så viktig at det bør forskriftfestes som en del av det generelle grunnlaget for vurdering. Med innsats i kroppsøving menes blant annet at eleven prøver å løse faglige utfordringer uten å gi opp og utfordrer egen fysisk kapasitet i læringsarbeidet. Målet om at faget skal føre til utvikling av en fysisk aktiv livsstil er sterkere fremhevet i forslaget til ny læreplan.

inn. Da direktoratet ble gjort oppmerksom på dette gjennom kritiske spørsmål og hoderisting blant lærere, nektet de imidlertid å snu, men valgte heller “ordgymnastikk” rundt hva ordet innsats egentlig betydde – sannsynligvis for å slippe å gjøre nye endringer i forskriften, da dette jo krever byråkrati og ressurser. Muligens ble det også vurdert som “enkler” å ha en forskrift uten unntaksbestemmelser.

I 2008 gjorde jeg en større undersøkelse i Oslo blant 88 kroppsøvingslærere på ungdomstrinnet og 36 kroppsøvingslærere på videregående trinn. Den viste seg at 86 av ungdomstrinnslærerne og alle 36 lærerne på videregående fortsatt brukte innsats som et kriterium i vurderingsgrunnlaget i kroppsøvingsfaget. Dette førte til noe debatt og større bevissthet om at vurderingsforskriften faktisk sa at arbeidsinnsatsen i timene skulle knyttes til ordenskarakteren – også arbeidsinnsat-

sen i kroppsøvingstimene. Det er grunn til å tro at dette førte til at noe flere lærere sluttet å bruke innsats som del av vurderingsgrunnlaget i faget. Dette mener jeg, i tilfelle, var nødvendig, noe jeg forklarer under argument 4.

Hovedpoenget med historikkargumentet er at opphevelsen av innsatskriteriet kom “skjult” og uten diskusjon med eller påtrykk fra kroppsøvingsfagets representanter. Realiteten er at vurderingsordningen i faget ble snudd på hodet uten at de fleste lærerne, de første par årene, la merke til det. Og som min undersøkelse viste: Uten at det førte til forandring i vurderingspraksisen til de aller fleste lærere.

Formålsargumentet

Et annet argument for hvorfor innsats må knyttes til karakter, er knyttet til fagets formål. Dette skiller seg fra de andre fagene gjennom at det er bestemt i formålet at faget skal føre til glede blant

elevene: "Opplæringa i faget skal medverke til at elevene opplever glede, inspirasjon og selvforståelse ved å være i bevegelse og samhandle med andre". Formålet beskriver også at elevene ut fra egne forutsetninger skal oppleve mestring og mestringsglede. At elevene opplever glede i andre fag, er en ønsket bivirkning, men ikke et hovedformål ved disse fagene (i faget Mat og helse er riktignok det å stimulere til arbeidsglede en del av formålet ved opplæringa). På grunn av kroppsøvingsfagets unike posisjon når det gjelder elevens bevegelsesglede og mestringsglede, er det naturlig at elevens innsats er inkludert i vurderingsgrunnlaget. Elevene kan selv styre sin egen innsats. Høy innsats hos elevene vil gjøre at man nærmer seg, i stadig større grad, målet om at opplæringa skal gi dem glede over bevegelse og mestring, og glede gjennom samhandling med andre. Derfor gjenfinner man også krav om innsats i kompetansemålene, noe jeg vil utdype nærmere i argument 4. Når det er krav til innsats i kompetansemålene, må innsatsen vurderes i fagkarakteren.

Lærerargumentet

De som jobber med kroppsøvingundervisning og vurdering i faget, har i stor grad uttalt seg med en stemme i dette spørsmålet. Personlige anekdoter er ofte av liten verdi, men likevel: Jeg har holdt et tosifret antall kurs og seminar om vurdering i kroppsøving siden 2008, og jeg har gjennom en nettside oppfordret lærere til å gi meg spørsmål eller kommentarer om vurderingspraksisen i faget. Jeg anslår at minst 95 prosent av de godt over hundre tilbakemeldingene jeg har fått fra lærere sier: "Innsatsen må tilbake i vurderingsgrunnlaget i kroppsøving".

Argumentet om "gjeldende rett"

Jeg har siden 2008 svart de samme lærerne: "Dere kan faktisk bruke innsatskriteriet i dag – uten at dere gjør noe ulovlig!" Vurderingsforskriften sier som nevnt at ar-

Illustrasjonsfoto: istockphoto.com

beidsinnsatsen i timene skal knyttes til ordenskarakteren – ikke fagkarakteren. Men: karakterene i fag skal baseres på en helhetlig vurdering av kompetansemålene i faget. Og flere av kompetansemålene i kroppsøvingfaget krever faktisk nødvendigvis innsats for at man skal kunne fremvise høy grad av måloppnåelse innenfor det aktuelle kompetansemålet. Forsker innen idrettsfilosofi og rektor ved NIH, Sigmund Loland, har slått fast at det å gjøre sitt beste er en del den uformelle normen knyttet til fair play. Og det å vise evne til fair play er et kompetansemål i faget.

Kompetansemål knyttet til ferdigheter utelukker ikke relasjonelle ferdigheter. Og høy grad av innsats er vesentlig for å vise høy kompetanse knyttet til relasjonelle ferdigheter. Det er også lærernes ansvar å bryte ned kompetansemålene i delmål. Der en lærer, ut fra sitt faglige mandat, finner at krav til innsats er et viktig delmål for å vise den kompetansen som kompetansemålet etterspør, må dette inn i vurderingen av elevens måloppnåelse

knyttet til kompetansemålet. Dermed blir det sånn at innholdet i kompetansemålene overprøver de tidligere nevnte beskrivelsene i vurderingsforskriften. Det kommer også tydelig fram av vurderingsforskriften at den faglige vurderingen skal skje på bakgrunn av den helhetlige kompetansen i faget. Og denne helhetlige kompetansen skal vurderes på bakgrunn av de ulike kompetansemålene. I praksis betyr dette at det ut fra gjeldende regler faktisk har vært lov til å trekke inn innsatsen også etter 2006. Selv om Utdanningsdirektoratet har argumentert mot dette (!).

Argumentet om fagets egenart

Det siste argumentet er knyttet til fagets egenart, og er delvis beskrevet over. I kroppsøving så er det å gjøre så godt man kan ut fra de forutsetningene man har, en del av den helhetlige kompetansen man ønsker å utvikle i faget. Da er det helt naturlig at innsatsen man viser i opplæringen, skal knyttes til karakteren i faget.

- Elever skal ikke intervju søkere til lærerstillinger

Norsk Lektorlag vil ikke støtte en praksis der elever deltar ved ansettelsesintervjuer av lærere, og har både formelle og pedagogiske innvendinger mot en slik ordning. **Tekst | Wenche Bakkebråten Rasen**

I en stortingsinterpellasjon i begynnelsen av januar utfordret Mette Hanekamhaug (FrP) kunnskapsminister Halvorsen på om hun vil arbeide for at en ordning der elever deltar i intervju- og ansettelsesprosesser av lærere, kan implementeres ved alle landets grunnskoler og videregående skoler.

Norsk Lektorlags innvendinger ble formidlet til Kunnskapsdepartementet allerede i desember, da det ble kjent at elever ved Gjemnes ungdomsskole på Nordmøre skulle gjennomføre ansettelsesintervju med søkere til lærerjobber i kommunen. Oppvekstleder i kommunen, Terje Humstad, beskrev dette som "spennende og nyttig".

En sammenblanding av oppgaver

Norsk Lektorlag forventer at skoler klarer å skille mellom hva som er et pedagogisk opplegg, og hva som er en formell ansettelsesprosedyre der alle parter har klare roller og klart ansvar.

- Denne praksisen blander sammen skoleledelsens oppgaver som arbeidsgiver og skoleledelsens oppgaver som pedagogisk ansvarlig og vitner om sviktende forståelse for at dette er to ulike områder. Forslaget legger opp til uklare roller, der

skolens ledelse kan skyve elevers synsing om en person foran seg når vanskelige avgjørelser skal tas og begrunnes. Barn skal ikke settes i roller der de får et ansvar de ikke kan ta. Skolens ledelse skal ikke kunne "dele" ledelsesansvaret med barn, kommenterte leder i Norsk Lektorlag, Gro Elisabeth Paulsen.

Skolene skal lære elever opp og gi dem øvelse i praktisk demokrati og medvirkning, men Norsk Lektorlag mener det er misforstått pedagogikk å la enkelte elever bruke søkere til lærerstillinger som øvingsobjekter. Dette gir også et merkelig signal til potensielle jobbsøkere. Å søke en stilling i skolen skal ikke bety at man må stille seg til disposisjon for at elever skal få øve seg på arbeidslivets regler.

Positive til elevmedvirkning i forkant

- Elevene må gjerne på forhånd få uttale seg om hvilke egenskaper de ønsker seg av lærere. Elever må også gjerne få delta i pedagogiske opplegg der de øver på jobbintervju, på samme måte som det lages pedagogiske opplegg der de øver seg i andre situasjoner som hører voksenlivet og arbeidslivet til, sier Paulsen. Det krever grundig kompetanse å kunne vurdere jobbsøkere og avveie ulike kvalifikasjoner,

både formelle og uformelle, og det krever kunnskap om hvilke krav systemet stiller til en lærer. Elevene har ikke slik kompetanse. De er heller ikke tjent med å læres opp til å ta lett på Arbeidsmiljølovens regler, slik som forbud mot ulike typer diskriminering, som krever både kunnskap og innsikt i samfunnsmessige forhold, sier Paulsen.

Vil ikke endre ansvarsforholdene

I stortingsdebatten uttalte kunnskapsminister Kristin Halvorsen at hun verken vil stoppe eller hindre praksisen som Hanekamhaug beskriver. Halvorsen var imidlertid tydelig på at hun ikke ønsket en situasjon hvor en later som om eleven har et ansvar de ikke har.

- Vi ønsker ikke å endre de faktiske ansvarsforhold; det er kommunen/fylket og rektorene som har ansvaret, og lov- og regelverket ligger fast. Spørsmålet blir derfor hvordan en med basis i gjeldende lovverk kan sørge for å invitere elevene med på diskusjoner om hva slags kompetanse som trengs ved skolen. Vi må hele tiden se på hvordan vi kan invitere elever til å påvirke egen skolesituasjon, sa Halvorsen.

Søk om plass på Nobelinstituttet sitt lærarkurs

I MANGE ÅR HAR Det Norske Nobelinstitutt arrangert kurs for lærarar om aktuelle internasjonale spørsmål. Norsk Lektorlag har to plassar til disposisjon på kurset som går over tre dagar, frå 12. til 14. mars.

Tema på kurset er *Globale utfordringar Stormaktene og regionale og lokale konflikter*. Fleire framifrå forskarar og ekspertar held foredrag. Kurset tek imot om lag 20 deltakarar, og med ei so pass lita gruppa vert det rikeleg med tid til å stille spørsmål og diskutere etter kvart foredrag. Program og namn på dei som held foredrag kan ein finne på www.nobelpeaceprize.org. Deltakarane får dessutan ei omvisning på Det Norske Nobelinstiutt og Nobels Fredssenter.

Målgruppa for kurset er lærarar i grunnskule og i vidaregåande skule som underviser i samfunnsfag, historie eller liknande fag, og som er interesserte i utanrikspolitikk og internasjonale spørsmål. Deltakarane treng ikkje ha spesialkunnskap innanfor desse emna.

Det er ikkje kursavgift. Nobelinstituttet dekker utgifter til reise og gir tilskot til diett. Norsk Lektorlag betalar overnatting i Oslo om det trengst. Kurset er ikkje opent for dei som har delteke på lærarkurset i løpet av dei siste fem åra.

Kontaktperson i Norsk Lektorlag er generalsekretær Otto Kristiansen.

Påmelding må skje skriftleg til otto.kristiansen@norsklektorlag.no innan 22. februar.

© The Nobel Foundation 2009. Nobel Prize® and the Nobel Prize® media design mark are the registered trademarks of the Nobel Foundation!
Foto: Thomas Widerberg

Trenger dine elever en utfordring?
Meld din videregående skole på
Europeisk ungdomsparlament

- Nasjonal sesjon i Oslo 17. - 19. oktober
- Muligheter til å dra på internasjonal sesjon i Europa

Se www.eyp.no
Påmelding innen 30. mars

Spissere yrkesfag for økt gjennomføring

Det er kanskje ikke så lett for en som skal bli kjøttskjærer å skjønne hvorfor han trenger å lære å legge marsinpanlokk på *Lukket valnøtt* bruker en av mine kolleger å si. Det er jeg enig i.

Tekst | Tord Lien (FrP), 2. nestleder i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Hadde det vært en enkel måte å begrense frafallet fra yrkesfagene på, hadde vi allerede løst problemet. Årsakene til frafall er komplekse og sammensatte. Men vi vet ganske mye om hva som skal til for å gi elevene mestringfølelse og motivasjon for videre læring. Frafallet i videregående opplæring starter i grunnskolen. Men det betyr ikke at løsningene bare ligger i å gjøre grunnskolen bedre. Yrkesfagene bør gjennomgå betydelige endringer for bedre å tilpasse seg elevenes og yrkeslivets krav. Noen av forslagene mine er allerede etablert politikk for Fremskrittspartiet. Andre vil vi fremme på Stortinget i løpet av året.

Yrkesfagene i den videregående opplæringen har to hovedoppgaver. Først skal de utvikle hver enkelt elev, faglig og personlig, og gi ham eller henne et grunnlag for videre læring. Dernest skal de levere kompetent arbeidskraft til næringsliv og offentlig sektor. Dessverre leverer dagens yrkesfaglige opplæring for svakt på begge områdene. Fremskrittspartiet mener en radikal spissing av opplæringstilbudet som gis første året i videregående opplæring, er et nødvendig grep for å bedre gjennomføringen.

Mange elever opplever de brede utdanningsprogrammene som lite relevante. En kommende snekker med motivasjonsutfordringer bør først og fremst lære om snekkerfaget og mindre om rørlegging og muring. Ikke minst bør det han lærer om

beslektede fag som rørlegging og muring, være med utgangspunkt i snekkerens behov. Fremskrittspartiet mener derfor at fagopplæringen må ha som hovedmål at elevenes kompetanse primært skal utvikles i ett fag, allerede på Vg1.

Ved å spisse linjetilbudet fra Vg1 vil elevene kunne langt mer om faget sitt den dagen de begynner i lære. Lærlingene vil slik være bedre rustet for oppgavene de møter på arbeidsplassen, de vil oppleve mestring og bli mer attraktive for arbeidsgivere.

I Klassekampen i november fortalte Byggenæringens Landsforbund om lærekandidater som kan så lite at medlemsbedriftene kvier seg for å ta dem inn som lærlinger. Lignende tilbakemeldinger er også kommet fra andre bransjer. Nå skal det sies at jeg mener det ville være svært kortsiktig for en næring å kutte i satsingen på lærlinger. Jeg har også notert meg at mange av de store anleggsfirmaene er tydelige på at de vil fortsette å satse på lærlinger. Samtidig er byggenæringens varsku et alvorlig signal om kvaliteten på fagopplæringen i videregående skole. Vi vet at fravær er en viktig årsak til frafall. Jeg tror at det er lettere å motivere elever til å møte på skolen dersom de opplever at utdanningen også på Vg1 er relevant for det yrket de ønsker.

En spissing av yrkesopplæringen vil nødvendigvis ha noen følger. Med flere, spissere valgalternativer første år vil opp-

læring i de mindre fagene skje færre steder. Jeg er likevel sikker på at det er et klokt valg. Mange elever vil også måtte gjøre yrkesvalget sitt ett år tidligere enn med dagens situasjon. Til gjengjeld vil de få et bedre grunnlag for å kunne stå i arbeidslivet. Høy kvalitet på fagutdanningen må være viktigere enn distriktspolitiske hensyn. Når vi i dag kjenner til gode eksempler på at noen av de store byskolene allerede i dag velger å spisse Vg1 mer enn læreplanene legger opp til, medfører dagens brede Vg1-kurs at ungdom i byene får spissere og presumptivt bedre fagutdanning en ungdom tilknyttet mindre distriktsskoler.

For å unngå at såkalt "feilvalg" skal få for store konsekvenser, bør man også se på aldersbegrensingen for retten til videregående utdanning. Jeg kan vanskelig se for meg hva samfunnet på sikt har å tjene på å holde motiverte elever borte fra videregående utdanning frem til fylte 25 år.

Jeg tilhører imidlertid ikke dem som tror at kampen mot frafallet vinnes gjennom å senke kravene til yrkesfagelevne. Dagens yrkesfagelever kommer til å møte et høyteknologisk arbeidsliv som stiller store krav til faglig forståelse. Å gjøre yrkesfagutdanningen lettere i en verden med slike utsikter er å gjøre elevene en bjørnetjeneste. Dessuten er det ikke evnene, men viljen som er hovedutfordringen for de mindre motiverte yrkesfagelevne. Da må vi skape en utdanning som motiverer flere.

Til tross for at andelen “fracfalne” på landsbasis har vært noenlunde stabil de senere årene, er det store regionale forskjeller. Frafallet er for eksempel langt høyere i fylker med rødt styre enn der det er blått politisk flertall. Vi ser også betydelige ulikheter på skolenivå. Først og fremst sier dette mye om at god oppfølging gir resultater, og at det er mulig å skape en kultur for å lykkes. Norske plasseringer i yrkes-OL og motivasjonen for eksempel Ungt Entreprenørskaps virksomhet gir, er med på å gi elevene rollemodeller og ambisjoner for faget sitt.

Fellesfagene er en annen propp for fagopplæringen. Fremskrittspartiet mener fellesfagene bør få læreplaner som er tilpasset det enkelte utdanningsprogram. Gjennom en mer praktisk og yrkesrelevant tilnærming til for eksempel engelskundervisningen vil yrkesfagelevne oppleve mer mestring. Får snekkerelevne engelsk-kunnskaper som er fagrelevante, vil han

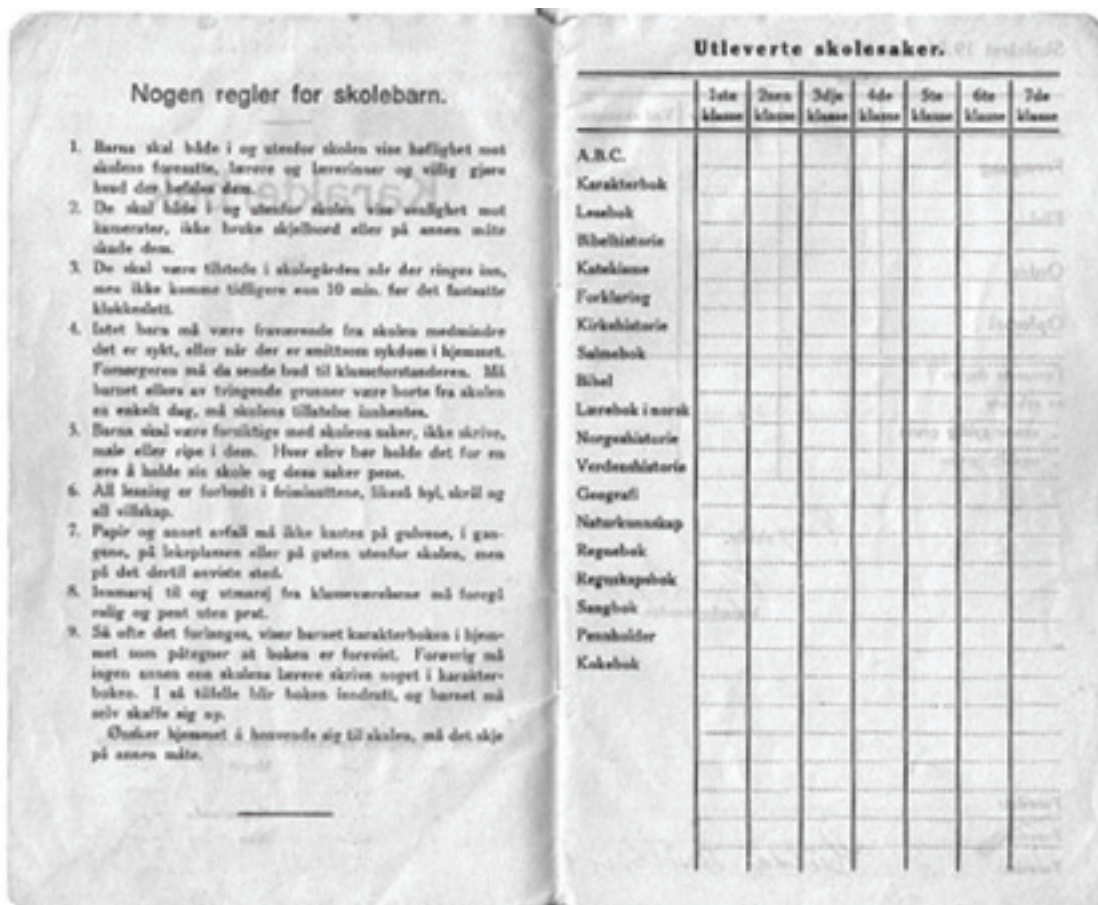
også skaffe seg kunnskaper som vil være nyttige senere i karrieren.

Som humanist er jeg dog ikke overbevist om at vi bør la alle de allmenndannede aspektene fare fra yrkesopplæringen. I flere av de store partiene i Norge pågår det, til dels store, partiinterne diskusjoner om dannelseselementet i fagutdanningen, så også i Fremskrittspartiet. Selv står jeg fast på at alle norske elever, uansett utdanningsprogram, ikke har vondt av å kjenne deler av Ibsens forfatterskap. Jeg tror også dannelseselementet kunne kommet styrket ut dersom fagets historiske opprinnelse og faglige tradisjon ble en del av historiefaget.

Jeg mener også det er på tide å diskutere hvilket frafallsnivå som er realistisk. At tallet på elever som faller fra i dag, er altfor høyt, er alle enige om. Men når praktisk talt hele årskull starter på videregående utdanning, er det for meg like selvsagt at det er utopisk å tenke seg at absolutt alle

gjennomfører. I politikken er hårete mål bra. Når man har med unge mennesker å gjøre, bør tilnærmingen være mer jordnær. For mange vil tilrettelagt arbeid eller praksisplass gi langt en langt bedre hverdag enn å skulle oppleve nederlag på nederlag under utdanning.

Om lag halvparten av elevene i videregående opplæring går den yrkesfaglige veien. Det sier mye om hvor viktige yrkesfagene er for samfunnsutviklingen. Kunnskapsminister Kristin Halvorsen har varslet at hun vil komme med en stortingsmelding om videregående opplæring i 2013, hvor hun blant annet vil se på mulighetene for mer fleksible utdanningsløp. Det er bra – og har vært Fremskrittspartiets politikk lenge. Men det trengs åpenbart flere grep. For når bare drøyt halvparten av yrkesfagelevne fullfører opplæringen sin, er forvaltningen av det kunnskapsministeren kaller vår nasjonalformue for dårlig.

Slike karakterbøker var mange år i bruk frå 1. til 7. klasse. Denne boka blei levert ut til ein elev ved Vang skule i Østfold.

I 1. og 2. klasse blei det gitt karakterar i "Fremgang", "Flid", "Orden og Opførsel". Karakterskalaen var S ("Særdeles tilfredsstillende"), M ("Meget Tilfredsstillende"), N ("Nogenlunde Tilfredsstillende") og I ("Ikke Tilfredsstillende").

I 3. klasse blei det gitt karakterar i "Bibel eller kirkehistorie" og "Katekismus eller forklaring" og i Norsk munnleg, Norsk skriftleg og Rekning.

Frå 4.klasse kom det òg karakterar i faga Geografi, Historie, Naturkunnskap, Teikning og Handarbeid.

Lektorhistorie

Medlemmene i Norsk Lektorlag er ein viktig del av norsk skulehistorie. Norsk Lektorlag ønskjer å ta vare på denne historia og inviterer til å kome med bidrag til eit skulearkiv. Pensjonistar og medlemmer som snart skal gå av med pensjon, er særleg inviterte.

Mange av medlemmene i Norsk Lektorlag vart rekrutterte til undervisningsyrket på 1960- og 1970-talet. Dette er ein generasjonen av universitetsutdanna lektorar og adjunktar som snart skal pensjonere seg. Norsk Lektorlag ønskjer å ta vare på og dokumentere dei røynslene desse medlemmene har frå skulekvardagen.

Kva slags informasjon?

Vi ønskjer å samle inn ulike dokument, som til dømes planar, rettleiingar, kursprogram, informasjonsskriv, notat, eksamensoppgåver med meir – frå lokale skuleleiarar og

skuleeigarar og frå direktorat og departement. Annan dokumentasjon som viser kva som har skjedd med innhaldet i fag, fagleg nivå og bruk av tid/organisering av tid for lærarar og elevar er òg interessant.

Vi tar ikkje i mot individuelle personalsaker, men gjerne dokumentasjon på personalpolitikk – som til dømes utlysings-tekstar, tiltak for rekruttering og tilbod om etter- og vidareutdanning.

Korleis skal ein sende inn til arkivet?

Norsk Lektorlag vil byggje opp eit elektronisk arkiv. Vi ber om at dokumenta så langt det lar seg gjere blir scanna og sende

elektronisk til sekretariatet@norsklektorlag.no Om dette ikkje er mogleg, kan dokumenta sendast som papirkopiar. Norsk Lektorlag kan ikkje ta ansvar for å oppbevare originaldokument.

Det er viktig at ein kan tidfeste stoffet.

Kva skal informasjonen brukast til?

Norsk Lektorlag har rett til å bruke stoffet i artiklar, publikasjonar no og i framtida, og til eventuelt å stille det til disposisjon for forskarar. Innsendarar kan velje om dei ønskjer å ha namnet sitt som kjelde i arkivet og ved framtidig bruk eller om dei ønskjer å vere anonyme.

NORSK LEKTORLAG har dyktige og erfarne medlemmer med mye kunnskap innenfor sine fag, og mange ønsker å få faglige tips gjennom Lektorbladet. Vi inviterer medlemmer til å bidra til denne fagspalten. Her kan dere gi gode råd videre til kolleger, og stoffet kan også brukes av interesserte elever og studenter. Vi håper på bidrag innenfor alle fagområder.

Ta kontakt med redaktør Marit Kleppe Egge for mer informasjon om tekstlengde og tidsfrister.

Håkøya – ei historisk “leikegrind”

Tekst | Erik Olsen og Ola Melby

Kvart år får alle elevar på Vg3 programområde for studieførebuande fag på Kvaløya vgs. spørsmål om utferd på Håkøya – ei mindre øy nokre kilometer frå skulen. Ekskursjonen varar om lag tre timar, har i hovudsak ei (kultur-)historisk vinkling og blir arrangert av historieseksjonen ved skulen.

I november 1944 var øya i sentrum for ei dramatisk hending – senkinga av det tyske slagskipet “Tirpitz” ved eit åtak av britiske bombefly med spesialbygde bomber. Ein enkel minnestein vitnar om hendinga der innpå 1100 omkom. Men ein vel tilrettelagd naturstig attmed høgdedraget på øya opnar også for heilt andre perspektiv med djupare tidsdimensjonar – i det minste tifemten tusen år – med vinkling mot både natur- og kulturhistoriske forhold og problemstillingar.

På utvalde stader stoppar me derfor opp, og elevane får orientering om utvikling og endringar over tid i så vel flora, fauna som busetnad og økonomisk tilpasning lokalt som regionalt. Spørsmål er det sjølv sagt òg høve til.

Eit spørsmål går gjerne att: Kva byggjer desse orienteringane på? Er dei berre finurlege hildringar? Svaret vert då ein stutt omtale av sentrale naturvitskaplege faginnslag i historiske fag som pollen-

analyse, dendrokronologi, kvartærgeologi og C-14analysar – gjerne med eit par merknader om sereasjon, standardavvik med vidare. Velkjende innslag i realfaga, men med aukande betydning i historiske vitskapar og; ulike data med slik bakgrunn - og som kastar nytt lys over busetnad og økonomisk tilpasning i Noreg og “Vesterhavsoyane” på ulike nivå i jarn- og mellomalder – er eit lite døme på dette.

Undervegs passerer me bombekrater frå bombeåtaaket på “Tirpitz” – store groper i lendet. Utferda avsluttast ved minnesmerket for hendinga og dei omkomne. Her er det føredrag om kva som skjedde, og kvifor det vart så påkravd for UK ennå i november 1944 å få senka slagskipet. Også rednings- og opphoggingsarbeidet etterpå vert omtalt. Men så er det attende til skulen – “til striskjorta og havrelefsa”. Like fullt – mange elevar gjev uttrykk for at dei har fått auka innsyn i og forståing for kva krig er og krev – og betra “historisk empati”.

Finurleg? Isolert sett nei. Kombinasjonsbruken av data med ulik fagbakgrunn har derimot eit slikt islett, med mangt eit tolkningsmessig tankekors som følgjesvein. Nyare tefrodateringar av gardsanlegg i Island er eit døme på dette; er landnåmet på “Sagaøya” opp mot 200 år eldre

enn det “Landnåmaboka” antyder – eller? **Fagleg kompetanse**, kjeldekritikk og fagleg fantasi utgjer viktige komponentar i det vidare arbeidet med slike spørsmål. Då kjem og det finurlege vel til syne – også for elevar som vil bryna seg på eit litt avansert nivå.

Litteraturliste kan ein få ved å venda seg til Ola Melby.

ERIK OLSEN er Cand.philol med historie hovudfag og avdelingsleiar ved Kvaløya vgs. Han har vore lektor i vidaregåande skule sidan 1979. I tillegg til hovudfagsavhandlinga si har han arbeidd med særskilde styringsforhold i Noreg i høg mellomalder.

OLA MELBY er Mag.art. i nordisk arkeologi og har vore lektor i vidaregåande skule sidan 1989. Han har tidlegare arbeidd i det private næringslivet og i Forsvaret, og han har vore forskar (arkeologi). Melby har skriva diverse faglege/vitskaplege arbeid og arbeider nå med eit større prosjekt om busetnad og sosiale/økonomiske tilpassingar/strukturar i Sør-Gudbrandsdalen i jernalder og tidleg mellomalder.

Brudd i forhandlingene om ny arbeidstidsavtale

18. januar ble det klart at det ikke var mulig å komme til enighet med KS om en ny arbeidstidsavtale for undervisningspersonalet. Nå bringes avtalen inn i tariffoppgjøret til våren.

Tekst | Otto Kristiansen

Forhandlingene om ny arbeidstidsavtale startet formelt 8. november i fjor da Norsk Lektorlag og Akademikerforeningene leverte sitt første krav. Deretter har det vært ett forhandlingsleder-møte og tre forhandlingsmøter, det siste altså 18. januar, som kun var et møte for å konstatere uenighet. Det er tidligere avtalt at en slik uenighet medfører at arbeidstidsavtalen bringes inn i hovedtariffoppgjøret til våren.

Nåværende avtale løp formelt ut ved årsskiftet, men den vil i praksis gjelde ut inneværende skoleår.

Bakgrunn

De siste årenes medlemsundersøkelser har dokumentert at arbeidshverdagen til våre medlemmer i skoleverket har blitt forverret, og arbeidspresset har økt, først og fremst som følge av økt byråkratisering, men også som følge av at dagens avtale ikke er tilpasset en undervisningshverdag der forventningene om individuell oppfølging av elevene stadig øker.

Det er grunn til å minne om de avtalte intensjonene i den eksisterende arbeidstidsavtalen, intensjoner som ennå ikke er innfridd, og som vi vil ha med i en ny avtale:

- Avtalen skal sikre den enkelte lærer tilstrekkelig og rimelig tid til de oppgaver som følger direkte eller indirekte av undervisningsoppgavene.
- Avtalen skal gjøre det mulig å vurdere forholdet mellom tid til undervisning og tid til andre oppgaver ut fra en vurdering av byrdefullhet knyttet til undervisningen.
- Avtalen skal ikke medføre redusert ressursbruk i skolen.

Norsk Lektorlags modell

Norsk Lektorlag mener at løsningen er å bygge opp hver lærers årsverk med undervisningsoppdrag, og at hvert undervisningsoppdrag gis en sentralt fastsatt minsteressurs i form av antall arbeidstimer (ikke bare undervisningstimer). Slik kan man tydelig se hvor stor del oppdraget utgjør av det samlede årsverket. I tillegg skal det lokalt avtales eventuelle tilleggsres-

surser basert på antall elever og sammensetningen av elevgruppen. Men også behov for kompetanseheving og utviklingsarbeid skal trekkes inn. Vi tror dette vil synliggjøre den faktiske arbeidsmengden for lektorene, bidra til bedre lokale prosesser og ansvarliggjøre arbeidsgiver i større grad enn i dag.

Våre medlemmer underviser hovedsakelig i videregående skoler og på ungdomsskolen. De er faglærere, og vi mener en arbeidstidsavtale må ta hensyn til disse lærernes arbeidssituasjon, ikke bare til klasselærersystemet på barnetrinnet.

Vi mener også det er høyst nødvendig å definere undervisningsbegrepet, og i vårt siste krav la vi frem forslag til følgende tekst:

“Arbeid sammen med elever, enkeltvis eller i grupper, også ved elektronisk kommunikasjon, er å definere som undervisning når arbeidet er en del av læreren sitt pedagogiske opplegg med utgangspunkt i en læreplan, og når arbeidet dessuten medfører for- og/eller etterarbeid.”

Den er basert på en definisjon av undervisningsbegrepet som er avtalt i Hordaland Fylkeskommune.

Bedre arbeidstidsavtale er høyst påkrevd

Våre medlemsundersøkelser viser at en ny og bedre arbeidstidsavtale har høyere prioritet enn lønn. Selvsagt er medlemmene opptatt av å få en bedre lønnsutvikling, men det økende arbeidspresset i undervisningshverdagen gjør det høyst nødvendig å få til en bedre avtale når det gjelder arbeidstid. Dessuten medfører de timekuttene dagens avtale muliggjør, at man i realiteten får merarbeid uten mer lønn.

Det er derfor sterkt å beklage at KS ikke er villig til å gå i reelle forhandlinger om vår arbeidstidsmodell. Deres formelle begrunnelse for å avvise kravet er at vår modell innebærer en systemendring som krever grundig utredning, ikke minst av de økonomiske konsekvensene. Norsk Lektorlag mener at å oppfylle intensjonene i dagens avtale ikke har andre økonomiske konsekvenser enn at arbeidsgiver betaler arbeidstaker det man faktisk allerede har forpliktet seg til.

Norsk Lektorlag og de andre involverte Akademiker-foreningene har gjennom hele forhandlingsprosessen vært tydelige og åpne når det gjelder våre krav. Vi er de eneste som har lagt frem tre krav. KS har kun lagt frem ett innledende krav, men dette, sammen med andre signaler, viser med tydelighet hva KS ønsker, nemlig å utvide arbeidsåret utover dagens 39 uker. De har også signalisert ønske om at arbeidsgiver skal få innflytelse på bruken av undervisningspersonalets selvstendige tid. Dessuten holder de fast på begrepet "undertid" og ønsker større fleksibilitet

når det gjelder bruken av denne. Dette gjorde det umulig for Norsk Lektorlag å komme til enighet med KS.

KS fører feil personalpolitikk

Det er svært bekymringsfullt at KS ikke ser ut til å forstå lektorenes arbeidssituasjon, og synes å ville fortsette en personalpolitikk som svekker rekrutteringen av kompetent akademisk arbeidskraft til skoleverket. Vi har i den forbindelse minnet om følgende:

- Akademikernes medlemsundersøkelse i fjor viste at undervisningsstillinger i grunn- og videregående skoler rangeres svært lavt som lite attraktive arbeidsplasser, bare rådgiverstillinger i NAV scorer lavere. Dagens arbeidstidsordning er åpenbart en viktig årsak til dette.
- Kunnskapsdepartementet har undersøkt hvorfor kun litt over halvparten av alle lærerutdannede arbeider i skolen, og før jul ble resultatet presentert. En vesentlig årsak til at så mange forlot skolen, var stort arbeidspres og økt byråkratisering.

Selv om GNIST-partnerskapet ikke har noe tariffmandat, har det som mål å heve læreryrkets status og styrke rekrutteringen til yrket. Når vi vet at gode arbeidstidsordninger i skolen er avgjørende for at disse målene skal nås, er det viktig at KS som en av GNIST-partnerne i mye større grad bidrar til at arbeidstidsavtalens intensjoner følges opp, og på den måten gjør læreryrket mer attraktivt. Denne forhandlingsrunden viste at KS ikke har tatt dette innover seg.

Videre prosess

Når forhandlingene om ny arbeidstidsavtale nå bringes inn i hovedtariffoppgjøret til våren, vil prosessen kunne

kompliseres av at alle de fire forhandlingssammenslutningene har flere andre interesser å ivareta. Hvorvidt oppgjøret og arbeidstidsavtalen havner på riksmeglingsmannens bord, gjenstår å se, men riksmeglingsmannen er neppe rette instans til å fastsette en ny arbeidstidsavtale som vil kunne fungere godt for skolen.

Vi skal uansett stå på videre i forhandlingene, sørge for god oppfølging og være tydelige både som egen forening og via Akademikerne. Men vi tillater oss å minne om at i forhandlingsverdenen er det de største aktørene som veier tyngst på vekt-skålen når den endelige avveiningen finner sted. Men David har lyktes i kamp mot Goliat før. Dessuten er Norsk Lektorlag i en fase med solid medlemsvekst, noe som gjør at vi stadig kan sette mer tyngde bak kravene våre. Vi skal sørge for å målbære interessene til den lærergruppen som forvalter den største fagkunnskapen i skolen!

Medlemsvekst

OPPTELLING AV REGISTRERTE medlemmer ved årsskiftet viser en medlemsvekst på drøyt 10 prosent i 2011. Medlemstallet per 1. januar 2012 var dermed 3329.

Det er gledelig at gjennomsnittsalderen i medlemsmassen i Norsk Lektorlag har gått ned, og det skyldes at antall medlemmer i den nedre delen av alders skalaen vokser mest. (Det finnes flere detaljer om medlems-tallene på vårt nettsted).

Norsk Lektorlag i media

Frafall

GRO ELISABETH PAULSEN, leder for Norsk Lektorlag, mener mange av ungdommene som faller fra, burde fått hjelp lenge før de begynte i videregående skole. I et intervju med *Bergens Tidende* viste hun til at mange av dem som dropper ut, antagelig har forskjellige problemer som de har dratt med seg lenge.

– Noen barn får med seg ulemper fra barndommen, og det er meningen at samfunnet gjennom skolen skal prøve å kompensere for det. Det lykkes vi ikke med, sier Paulsen.

Hun mener at mye av frafallsproblematikken kunne ha vært løst hvis noen av disse ungdommene allerede på ungdomsskolen fikk komme inn i yrkesopplæring.

Arbeidstidsavtalen og sommerferien

– **STRIDENS KJERNE ER** at arbeidsgiver KS ønsker å styre mer og gi mindre frihet til lærerne. Blant annet ønsker KS å korte ned på lærerens ferie. Det reagerer vi på, uttalte Paulsen til VG 3. januar.

Paulsen påpekte blant annet at rekruttering fra reservestyrken av lærere forutsetter at lærerne beholder oppnådde rettigheter, inkludert kombinasjonen av sommerferie og avtalt avspasering. Direktør Per Kristian Sundnes i KS bekreftet overfor VG at sommerferien er ett av temaene som diskuteres i de pågående arbeidstidsforhandlingene.

Internettbruk på eksamen

AFTENPOSTEN MELDTE 5. JANUAR om Utdanningsdirektoratets ønske om utprøving av eksamen med internetttilgang. Paulsen stilte til radiodebatt i NRKs Her og nå samme dag mot førsteamanuensis Andreas Lund ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo. Paulsen la vekt på at elever skal lære å arbeide med ulike hjelpemidler, men at eksamen er en spesiell institusjon, hvor alle må behandles likt, uten mulighet til å jukse eller kjøpe seg eksamenskonsulenter som gir elevene svar på oppgavene. Hun ba Utdanningsdirektoratet lytte til lærere, lektorer og elever som varsler om at dagens system ikke sørger for god nok likebehandling. Hun advarte mot en utvikling der en oppfordrer elever til "klipp- og lim", og samtidig ber sensorer godta dette.

I en oppfølgingsartikkel 6. januar skrev Aftenposten at PC-bruk på eksamen ikke har vært like vellykket i alle fag. Norsk Lektorlag ønsker todelt eksamen i alle fag, hvor en del er uten hjelpemidler. – Med PC-ordningen har det blitt mye vanskeligere å kontrollere for juks. Internetttilgang vil gjøre dette enda verre, uttalte Paulsen til Aftenposten.

Kommentarer til ungdomsskolemeldingen

9. JANUAR STILTE Gro Elisabeth Paulsen i radiodebatt på NRK Hedmark og Oppland sammen med Anne Tingelstad Wøien (SP), saksordfører for behandlingen av stortingsmeldingen om ungdomsskolen. Wøien var svært fornøyd med at det er bred politiske enighet om meldingen. Paulsen kommenterte at hun synes meldingen viser mye vilje og gode intensjoner, men at nettopp det at alle politiske partier er enige, viser at forslagene ikke går langt nok. Blant annet bør det stilles tydelige krav til lærernes kompetanse.

Organisering av Vg3

9. JANUAR DELTOK Gro Elisabeth Paulsen i en debatt i NRK angående organisering av Vg3 og flytting av eksamenstidspunkt for rusen. Norsk Lektorlag mener det er fordeler og ulemper med begge modellene som skisseres i høringen, men råder departementet til å velge modell to, med skriftlig eksamen før 17. mai.

– Å skyve eksamen til slutten av skoleåret vil gi for stor arbeidsbelastning innenfor en kort periode for sensorer og lærere som skal sette standpunktkarakterer. Det er viktig at eventuelle endringer, uansett modell, blir basert på omdisponering av tid. Verken elevenes undervisningstid i fag eller lærerens arbeidstidsressurs knyttet til undervisning i fag må reduseres, uttalte Paulsen.

Ny medlemskontingent

Ny kontingent for medlemskap i Norsk Lektorlag ble fastsatt av Landsmøtet i november 2011. Medlemskontingenten er:

- 1 prosent av brutto månedslønn, begrenset oppad til kr 440 pr måned.
- Halv kontingent de to første yrkesaktive årene (informasjon om lønnsansiennitet oppgis ved innmelding).
- Gratis medlemskap for studenter.
- Pensjonister: 280 pr år.
- Medlemmer uten normal arbeidsinntekt, bl.a. medlemmer i ulønnet permisjon: 300 kr per halvår.

Husk:

- Du må selv informere arbeidsgiver om bytte av fagforening.
- Du plikter å informere Norsk Lektorlags sekretariat om endringer i ansettelsesforhold, for eksempel hvis du bytter arbeidsplass, går ut i permisjon eller pensjonerer deg
- Du er selv ansvarlig for at riktig kontingent blir betalt

Fagutvalgene i Norsk Lektorlag

Sentralstyret vedtok i møte 23. januar følgende sammensetning i fagutvalgene:

KROPPSØVING

Erlend Vinje (leder), Ellen Dahl og Dag Jønsberg

RELIGION OG ETIKK:

Arnstein Hjelle (leder), Anita Sævik og Eirik Holmen

PEDAGOGISK OG PEDAGOGISK/PSYKOLOGISK RÅDGIVNING:

Carl Otto Christiansen (leder), Solveig Ryeng, Ragnhild Kaarbø og Aud Vinsrygg

ENGELSK:

Astrid Eilertsen Tvette (leder), Silje Moen, Tone Stuler Myhre og Karin Hals

KJEMI:

Marianne Teigland (leder), Marianne Bruheim og Marit Austreng

MATEMATIKK:

Sigrd Skogan (leder), Hans Foosnæs, Lars Eric Sæther og Rikard Stokke

KUNST, ARKITEKTUR OG DESIGN:

Kristin Enger (leder), Ellen Johnsrud, Isabella Sveinsen og Bård Holten

MUSIKK OG ESTETISKE FAG:

Egil Åslid (leder), Knut Sagafos, Bjørn Solum og Hans Petter Aasen

NORSK:

Astrid Weel Sannrud (leder), Anne Lise Jomisko, Geir Olav Kinn, Pia Skøien og Einar Bowim (ass. medlem)

FREMMEDSPRÅK:

Åse Jektvik (leder), Turid Houge, Cecilie Lønn, Angelica Gamboa Cortes og Kari Skarstein

HISTORIE OG SAMFUNNSFAG:

Knut Kasbo (leder), Ellen Arnesen, Morten Brattbakk og Ellen Skjold Kvåle

FYSIKK:

Per Kjepso (leder) og Åge Johan Thorsen

IKT:

Odd Øyvind Bergstad (leder)

SKOLELEDERE:

Odd Gaare (leder) og Kari Handeland

Midlertidig ansettelse

Hovedregelen er at en ansettelse skal være fast. En midlertidig ansettelse må ha hjemmel i lov.

Tekst | Nina Sandborg, leder av juridisk kontor i Norsk Lektorlag

§ Omfanget av midlertidig ansettelse i Norge er svært utbredt (8,3 prosent i 2011). Vi får jevnlig henvendelser fra medlemmer som er ansatt i midlertidige stillinger. Mange er usikre på hvilke rettigheter man har som midlertidig ansatt.

Arbeidsgivere er pålagt å drøfte bruken av midlertidig ansettelse med de tillitsvalgte. I kommunal og fylkeskommunal sektor er denne drøftingsplikten presisert og forsterket i hovedtariffavtalen. Arbeidsmiljøloven gjelder for alle arbeidsforhold. I tillegg finnes det noen bestemmelser i særlover for definerte områder.

Hovedregel – fast ansettelse

Arbeidsmiljølovens krav til fast ansettelse (§ 14-9) innebærer forutsigbare rammebetingelser for begge parter i et arbeidsforhold. Foruten å gi arbeidstakerne den nødvendige trygghet sikrer fast ansettelse en saklig og forsvarlig prosess i forbindelse med oppsigelse.

Unntak – adgang til midlertidig ansettelse

I følgende tilfeller kan midlertidig ansettelse benyttes (jf. arbeidsmiljøloven):

- når arbeidets karakter tilsier det og arbeidet adskiller seg fra det som ordinært utføres i virksomheten
- for arbeid i stedet for en annen eller andre (vikariat)
- for praksisarbeid
- for deltaker i arbeidsmarkedstiltak i regi av eller i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten

- for idrettsutøvere, idrettstrenerne, dommere og andre ledere innen den organiserte idretten

- Øverste leder i en virksomhet kan ansettes på åremål.

- Ansettelse på åremål kan avtales når dette anses nødvendig som følge av overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon.

De to første alternativene er de mest praktiske. Det første punktets utgangspunkt er at midlertidig ansettelse kun kan foretas dersom virksomheten har behov for å få utført arbeid som er annerledes enn det arbeidet som normalt utføres. Behovet må være midlertidig. Eksempler: Sesongarbeid med innhøsting av frukt og bær, servering på uterestaurant og lignende. Vanlige, løpende oppgaver skal ikke utføres av midlertidig ansatte. Generelle svingninger i markedet er ikke tilstrekkelig grunn til midlertidig ansettelse. Men i uforutsette situasjoner som gir kortvarige toppler i arbeidsmengden, vil midlertidig ansettelse være i orden.

I praksis ser man at arbeidsgivere påberoper seg at man har et "prosjekt". Dersom virksomheten baserer seg på å utføre deler av det ordinære løpende arbeidet innen ulike prosjekter, vil regelen ikke komme til anvendelse.

Det andre punktet gjelder typisk tilfeller hvor vikaren overtar en bestemt persons arbeidsoppgaver i vedkommendes fravær. Bestemmelsen gjelder også i til-

feller hvor arbeidsoppgavene omforderes internt, slik at vikaren ikke gjør nøyaktig de samme arbeidsoppgavene. Vikaren må faktisk erstatte en person som er midlertidig fraværende, alternativt være midlertidig ansatt i påvente av at noen skal ansettes fast i ledig stilling. Et permanent behov for arbeidskraft kan ikke dekkes opp ved løpende å la vikarer rullere i midlertidige stillinger.

I skolen gjelder i tillegg opplæringsloven § 10-6. Det kan ansettes midlertidig hvis det ikke er søkere til stillingen som fyller opplæringslovens kompetansekrav til undervisningspersonell.

I statlig sektor er det en noe videre adgang til midlertidig ansettelse, se Tjenestemannsloven, særlig § 3.

Etter sammenhengende midlertidig ansettelse i fire år i virksomheten skal ansettelsen betraktes som fast. Hvis virksomheten har ansatt en arbeidstaker i midlertidig stilling uten at kravene er oppfylt, vil arbeidstaker ha krav på fast ansettelse. Hvis arbeidsgiver ikke er enig i dette, må arbeidstaker reise sak for domstolene for å få avgjort spørsmålet om den midlertidige ansettelsen er lovlig.

En arbeidsavtale skal være skriftlig, men en muntlig avtale om midlertidig ansettelse vil også være bindende. Det er arbeidsgiver som har bevisbyrden for at vilkårene for midlertidig ansettelse er oppfylt.

GENERALSEKRETÆR
Otto Kristiansen
Tlf.: 24 15 50 02 (a)
481 71 611 (m)
otto.kristiansen@norskilektorlag.no

LEDER AV JURIDISK KONTOR
Nina Sandborg
Tlf.: 24 15 50 03 (a)
408 53 800 (m)
nina.sandborg@norskilektorlag.no

JURIDISK RÅDGIVER
Marianne L. Pedersen
Tlf.: 24 15 50 09 (a)
918 34 335 (m)
mlp@norskilektorlag.no

RÅDGIVER
Jon Sand
Tlf.: 24 15 50 06 (a)
454 28 594 (m)
jon.sand@norskilektorlag.no

KOMMUNIKASJONS- RÅDGIVER
Wenche Bakkebråten
Rasen
Tlf.: 24 15 50 05 (a)
980 03 535 (m)
wbr@norskilektorlag.no

REDAKTØR LEKTORBLADET
Marit Kleppe Egge
Tlf.: 24 15 50 04 (a)
941 67 047 (m)
mke@norskilektorlag.no

SEKRETÆR
Marit Hansen
Tlf.: 24 15 50 00
marit.hansen@norskilektorlag.no

ORGANISASJONS- KONSULENT
Merethe Sigurdson
Tlf.: 24 15 50 08
ms@norskilektorlag.no

SENTRALSTYRET I NORSK LEKTORLAG 2011 – 2013: (f.v.) Linda Methi, Anbjørg Igland, Live Landfald Nielsen, Morten Trudeng, Gro Elisabeth Paulsen, Geir-Åge Svenning, Elisabeth Lea, Rita Helgesen og Vemund Venn.

Fylkeslagene

Fylkeslag	Leder	Telefon	E-post
Akershus Lektorlag	Morten Trudeng	93 45 02 05	morten.trudeng@asker.vgs.no
Aust-Agder Lektorlag	Inga-Lill Undem	37 27 17 46	inga-lill.undem@hotmail.com
Buskerud Lektorlag	Elisabeth Lea	90 55 33 75	elisabeth@bergerud-lea.no
Finnmark Lektorlag	Rønnaug Evjen Solsvik (fung.)	95 84 78 31	ronnsol@online.no
Hedmark Lektorlag	Inger-Kristin Larsen Vie	62 57 99 11	ingvi@hedmark.org
Hordaland Lektorlag	Svein Einar Bolstad	55 26 64 39	bolstad@lektor.no
Møre og Romsdal Lektorlag	Olav Sandanger Myklebust	70 06 00 68	olav.myklebust@volda.vgs.no
Nord-Trøndelag Lektorlag	Roar Johnsen	97 08 14 93	roar.johnsen@ntfk.no
Nordland Lektorlag	Åse Jektvik	97 71 28 03	aasejekt@online.no
Oppland Lektorlag	Silje Moen	61 13 76 33	siljemoen@yahoo.com
Oslo Lektorlag	Linda Methi	97 68 59 29	linda.methi@ohg.vgs.no
Rogaland Lektorlag	Torill Aursland	52 81 41 00	taursland@hotmail.com
Sogn og Fjordane Lektorlag	Aud Sissel Hestenes	57 72 13 00	aud.sissel.hestenes@sfj.no
Sør-Trøndelag Lektorlag	Vemund Venn	73 94 14 53	vemund.venn@stfk.no
Telemark Lektorlag	Bjørn Jon Fjeld	35 59 02 05	bjorn-jon.fjeld@t-fk.no
Troms Lektorlag	Kåre Magne Hegstad	91 80 14 64	kaare-magne.hegstad@troms.vgs.no
Vest-Agder Lektorlag	Olav Eivindson	47 66 33 56	olaveivi@gmail.com
Vestfold Lektorlag	Henning Wold	97 18 33 31	henning.wold@sf-nett.no
Østfold Lektorlag	Rita Helgesen	48 06 90 89	rithel@ostfoldfk.no

NORGE P.P. PORTO BETALT

Medlemsnett

Som medlem i NLL får du tilgang til ekstranettområdet "Medlemsnett".

På medlemsnettet kan du:

- kommentere nyheter
- diskutere aktuelle tema i diskusjonsforumet
- finne aktuelle hendelser, kurs og møter i NLL-kalenderen
- endre kontaktinformasjonen om deg selv

Innlogging:

Brukernavn:

Brukernavn er ditt medlemsnummer (seks siffer).

E-postadresse:

Når du bruker funksjonen Glemt passord, må du skrive inn den e-postadressen du har registrert hos oss. Ved spørsmål kontakt sekretariatet.

Ny jobb? På flyttefot?

Korrekt informasjon gir riktig service

For at vi skal nå fram til deg, er det svært viktig at NLL har registrert korrekt informasjon om deg i medlemsregisteret. Spesielt gjelder det korrekt adresse, telefonnummer (helst privat mobil) og privat e-postadresse. Det er også svært viktig at du gir oss beskjed når du flytter eller bytter arbeidsplass. Det er hvert enkelt medlem som er ansvarlig for at NLL har oppdatert kontaktinformasjon.

Annonsering i Lektorbladet

Lektorbladet er Norsk Lektorlags medlemsmagasin. Her finner du artikler om arbeidsliv, fag, forskning, kultur og aktuell informasjon fra foreningen. Lektorbladet har 6 utgivelser i året og kommer ut i opplag på cirka 3600.

Frister for neste utgave av Lektorbladet:

Nr 2/2012:

Bestillingsfrist: 10. mars

Ta kontakt med annonsekonsulent

Mia Vestgården Berg

mb@flisatrykkeri.no,

tlf: 995 75 849